
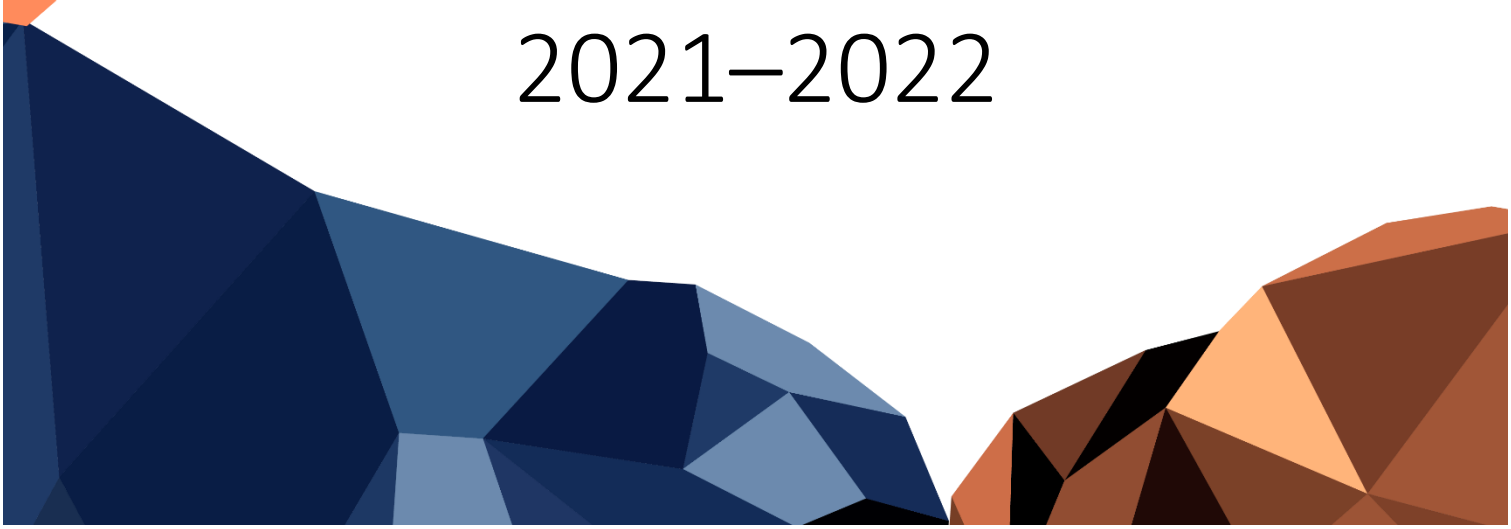

Kittilän lukion opinto-opas

lukuvuodelle
2021–2022

Tervetuloa opiskelemaan Kittilän lukioon!

Lukiomme on perinteikäs lappilainen oppilaitos. Ensimmäiset ylioppilaat saivat lakkinsa jo vuonna 1950. Alkuvuosikymmeninä kouluun tuli oppilaita eri puolilta Lappia, koska oppilaitoksemme oli maakunnan harvoja ylioppilastutkintoon valmistavia kouluja. Yhä edelleen lukioomme saapuu oppilaita ympäri Suomea erityisesti Levi Snow Sport Academy houkuttelemina. Tarjoamme myös Levi-Instituutissa opiskeleville mahdollisuuden kaksoistutkintoon.

Opinto-opas on lukiolaisen käsikirja, josta löytyy keskeisimmät opintoihin liittyvät asiat. Tutustukaa siihen huolella ja pitäkää se tallessa. Opinto-oppaan sähköinen ja päivitetty versio julkaistaan lukion peda.net-sivuilla.

Tuemme opiskelijaa monin tavoin opintojen aikana. Koulukuraattori, erityisopettaja, koulu-sihtööri, terveydenhoitaja, vahtimestari, keittiön väki ja siistijät huolehtivat opettajakunnan ohella lukiolaistemme hyvinvoinnista. Teemme yhdessä työtä viihtyvyyden, opintomenestyksen sekä lämpimän, yhteisöllisen hengen puolesta, mutta päävastuun opinnoissa menestymisestä kantaa opiskelija itse. Lukio-opinnot vaativat pitkäjänteisyyttä ja ahkeruutta.

Per aspera ad astra!

Sisällysluettelo

YHTEYSTIEDOT	5
LUKION TEHTÄVÄT JA KITTILÄN LUKION TOIMINTA-AJATUS.....	6
LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄT	6
KITTILÄN LUKION TOIMINTA-AJATUS	6
TAITAVA OPISKELIJA.....	6
TYÖ- JA LOMAPÄIVÄT LUKUVUONNA 2021–2022	7
OPINTOTARJOTIN JA TYÖJÄRJESTYKSET LV 2021–2022*	7
LUKION SUORITUSOHJEET	10
OPISKELUAIKA JA TYÖMÄÄRÄ.....	10
OPISKELUN ALOITTAMINEN, KESKEYTTÄMINEN JA LOPETTAMINEN	10
OPINTOJEN SUORITTAMINEN	10
KOEJÄRJESTELYT.....	11
UUSINTAKUULUSTELUT	12
ARVIOINTI.....	12
OPINTOJAKSON/KURSSIN ARVIOINTI.....	12
OPPIMÄÄRÄN ARVIOINTI.....	12
LUKION OPPIMÄÄRÄN SUORITUS.....	13
SUULLINEN LOPPUKUULUSTELU	13
TODISTUKSET	13
ARVIOINNIN VASTUUKYSYMYKSET JA OPISKELIJAN OIKEUSTURVA	14
LUKION JÄRJESTYSSÄÄNNÖT	14
OPPISISÄLLÖT	14
OPPIMISEN TUKI (ERITYISOPETUS)	14
ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	15
ENGLANTI (A1)	17
RUOTSI (B1).....	19
SAKSA (B3) (=lukiossa alkava saksa).....	21
VENÄJÄ (B3) = (lukiossa alkava venäjä).....	22
RANSKA (B3) (=lukiossa alkava ranska).....	23
PITKÄ MATEMATIIKKA	24
LYHYT MATEMATIIKKA.....	26
FYSIIKKA	28
KEMIA.....	29
BIOLOGIA	30
MAANTIETE.....	31
USKONTO	32

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	33
FILOSOFIA.....	34
PSYKOLOGIA.....	34
HISTORIA	36
YHTEISKUNTAOPPI	37
MUSIIKKI	38
KUVATAIDE.....	39
LIIKUNTA	40
TERVEYSTIETO	41
OPINTO-OHJAUS	41
PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT / SOVELTAVAT KURSSIT LV. 2021–2022	42
Levi Snow Sport Academy.....	43
Ylioppilaskirjoitukset ja ylioppilastutkinto.....	43
KEVÄÄN 2022 TUTKINTOUUDISTUS.....	44
YLIOPPILASKOEPÄIVÄT.....	46

YHTEYSTIEDOT

KITTILÄN LUKIO

Valtatie 11 A
99100 KITTILÄ
puh. 040 577 9502

Rehtori, Janne Ylinampa	040 760 6503
Apulaisrehtori, Sarianna Kivilahti	040 672 4712
Opettajainhuone	0400 356 446
Kanslia, koulusihteeri Sari Juhola	040 577 9502
Terveystietäjä, Minna Kantola	040 825 6677
Opinto-ohjaaja, Paula Yrttiaho	0400 356 439
Koulukuraattori, Tiina Huilaja	0400 398 709
Koulupsykologi, Petra Erämies	Viestiyhteys Wilman kautta

Ryhmänohjaajat:

1A	Timo Kurula
1B	Inga Berg
2A	Jaana Ovaskainen
2B	Tero Nikkinen
3A	Satu Eskelinen
3B	Terhi Nikkinen

Opettajat:

Inga Berg	äidinkieli, ryhmänohjaus 1B
Satu Eskelinen	matematiikka, kemia, ryhmänohjaus 3A
Sarianna Kivilahti	ruotsi, apulaisrehtori
Timo Kurula	biologia, maantiede, terveystieto, ryhmänohjaus 1A
Terhi Nikkinen	uskonto, psykologia, filosofia, ryhmänohjaus 3B
Tero Nikkinen	matematiikka, fysiikka, ryhmänohjaus 2B
Jaana Ovaskainen	englanti, ryhmänohjaus 2A
Paula Yrttiaho	historia, yhteiskuntaoppi, opinto-ohjaus

Juha Eskelinen	liikunta
Anna Hakasalo	venäjä
Mirella Huru	saksa
Elina Harjanne	ranska
Laura Ollila	liikunta
Iida-Maria Palosaari	musiikki
Maria Siekas	kuvataide
Hanna Rautio	erityisopetus

Levi Snow Sport Academy (<https://www.levisnowsportacademy.com/>)

Jukka Markkanen	Päävalmentaja	0405701835
Sami Suhonen	Valmentaja (FreeRide-koulutus)	0407791634
Tuukka Sutinen	Valmentaja (monitaitolinja)	0405422114
Petri Tuomikoski	Valmentaja (huippu-urheilulinja)	0400341911
Jukka Leino	Valmentaja (huippu-urheilulinja)	0406372857

LUKION TEHTÄVÄT JA KITTILÄN LUKION TOIMINTA-AJATUS

LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄT

Lukiokoulutuksen tehtävänä on **laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen**. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön. Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päätötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

KITTILÄN LUKION TOIMINTA-AJATUS

Kittilän lukio on perinteisen lappilaisen kylän tapainen yhteisö, jossa tuetaan toinen toista eteenpäin elämänpolulla. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Opinnot Kittilän lukiossa tarjoavat nuorelle vahvan pohjan jatkaa toisella- tai korkea-asteella opintojaan. Hyvä toimintakulttuuri tarjoaa opiskelijoille vaikutusmahdollisuuksia ja aktivoi opiskelijoita osallistumaan kaikkeen lukion toimintaan. Lukiomme toimintaa ohjaa rohkeus, ennakkoluulottomuus, kumppanuus ja vahva yleissivistys.

TAITAVA OPISKELIJA

Kaikkein tärkein lukio-opiskelun käyttövoima olet sinä itse, opiskelija. Opettajan työ on neuvoa ja ohjata sinua, mutta varsinainen opiskelu on sinun vastuullasi. Onnistuminen opinnoissa vaatii sitkeyttä, suunnitelmallisuutta ja ennen kaikkea pitkäjänteistä työtä. Se voi tuntua ajoittain raskaalta: ei millään ehtisi ja jaksaisi tehdä kaikkea kunnolla. Hyvät opiskelutavat saavat kuitenkin opinnot sujumaan ja auttavat vähentämään liiallista stressiä.

Seuraavista menetelmistä on monille hyötyä:

- Vältä poissaoloja.
- Ole tehokas ja aktiivinen oppitunneilla; tee muistiinpanoja, kuuntele, mieti, kysele. Ole utelias.
- Tee kotitehtävät päivittäin; keskity, mieti asioiden suhteita, ratko ongelmia, pidä lyhyitä lepotaukoja, mikäli tehtävää on paljon.
- Tee itsellesi aikataulu, johon sisältyvät opiskelu ja harrastukset. Pidä kiinni siitä. Laita asiat tärkeysjärjestykseen ja karsi tarvittaessa loppupäästä.
- Pidä huolta kunnostasi, fyysisestä ja psyykkisestä. Muista riittävä uni.
- Ongelmien tullen käänny aineenopettajan, ROPOn tai OPO:n puoleen.
- Älä epäröi kysyä tukiovetusta aineenopettajalta, erityisopettajalta tai OPOlta.
- Myönteinen asenne on tärkeä!

Päätös pyrkiä lukioon on vapaaehtoinen. Luokaton lukio on koulumuotona paljon vapaampi kuin ne koulut, joita olet aikaisemmin käynyt. Täällä sinä saat, mutta sinun myös täytyy, päättää monista asioista itse. Tämä edellyttää aikaisempaa suurempaa vastuuta omista opinnoista. Vapauden vastakohtana ovat ne säännöt ja määräykset, joilla varmistetaan ison opiskelijajoukon asioiden hoitumista ja heidän tasaveroista kohteluaan. Osa säännöistä on tarpeen suoritettujen tutkintojen lainvoimaisuuden turvaamiseksi.

TYÖ- JA LOMAPÄIVÄT LUKUVUONNA 2021–2022

Syyslukukausi ke 11.8.2021–ke 22.12.2021 91 päivää
Kevätlukukausi ma 10.1.2022–la 4.6.2022 97 päivää
Abien koulutyö päättyy to 10.2.2022

JAKSOT

1. jakso	ke 11.8.–pe 1.10.2021	38 päivää	
2. jakso	ma 4.10.–ke 1.12.2021	38 päivää	
3. jakso	to 2.12.2021–ke 9.2.2022	37 päivää	KU/MU/LI -tuntien vaihto 17.1.2022
4. jakso	to 10.2.–ma 11.4.2021	38 päivää	
5. jakso	ti 12.4.–la 4.6.2021	37 päivää	

LOMAT

Syysloma 18.10.–23.10.2021 (viikko 42)
 Joululoma 23.12.2021–9.1.2022
 Talviloma 7.3.–13.3.2022 (viikko 10)
 Pääsiäisloma 15.4.–18.4.2022

TAPAHTUMAT

itsenäisyysjuhla ja lakkiaiset pe 3.12.2021
 joulujuhla ke 22.12.2021
 penkinpainajaiset to 10.2.2022
 vanhojen tanssit pe 11.2.2022

UUSINTAKUULUSTELUT

Uusintakuulusteluun on ilmoittauduttava Wilman kautta määräaikana. Uusintakoe on noin 2 viikkoa jakson päätymisestä. Uusintakoe alkaa klo 15.00 ja päättyy viimeistään klo 18.00.

Uusintapäivät	Syksy	Kevät
	ma 16.8.2021 (yleiskorotus)	ma 28.2.2022
	ma 25.10.2021	ma 2.5.2022
	ma 20.12.2021	to 9.6.2022?

OPPITUNTIEN ALKAMINEN JA LOPPUMINEN

1. 8.45–9.30
 2. 9.30–10.15
 3. 10.25–11.10
 ruokailu
 4. 11.40–12.25
 5. 12.30–13.15
 6. 13.30–14.15
 7. 14.20–15.05
 8. 15.10–15.55 1. ja 3. jakso

OPINTOTARJOTIN JA TYÖJÄRJESTYKSET LV 2021–2022*

	JAKSO 1: ke 11.8.2021–pe 1.10.2021			ma	ti	ke	to	pe
1	RU/EN ÄI1	MA5 MB4	HI6	5	3	4	6	2
2	OPO1 GE1	SA3VE3 ALPPI	PS5	5	3	4	6	2
3	FI1 OPO1	EN4/RU3 ÄI4	MA9 GE4	6	4	5	1	4
4	MAY MAY	YH2 EN4/RU3	ÄI7 FI3	1	1	1	5	6
5	ÄI1 RU/EN	UE3 FY4	BI5 SA6 VE6	3	6	1	2	3
6	FY1+2 FI1	ÄI4 YH2	RU7 EN8.1	KU1/MU1/LI4/LI5	5	2	3	LI1/KU2/MU2/ABI
7	KU/ MU/ LI	KU/ MU/ LI	LI5(ma) Abi (pe)	KU1/MU1/LI4/LI5	2	ROPO	4	LI1/KU2/MU2/ABI
8			Abi-kurssit	–				–

JAKSO 2: ma 4.10.2021–ke 1.12.2021				ma	ti	ke	to	pe
1	EN/RU HI1	ÄI5 FI2	MA10 MB7	3				
2	PS1 EN/RU	TE2 KE2	ÄI8.1.	3				
3	HI1 TE1	RU3/EN4 ÄI5	UE5 FY6 SA7 VE7			3		
4	GE1 PS1	YH3 RU3/EN4	KE4 KU4 MU4				3	
5	MA2	MA6 MU2.2	EN8.2					
6	TE1 FY1+2	FI2 YH3	RU6 ÄI8.2	KU1/MU1/LI4/LI5				LI1/KU2/MU2
7	KU/MU/LI	KU/MU/LI	LI5 ABI	KU1/MU1/LI4/LI5	3			LI1/KU2/MU2
JAKSO 3: to 2.12.2021–ke 9.2.2022				ma	ti	ke	to	pe
1	RU/EN YH1	GE2	UE6 FY7 SA8 VE8	6				
2	UE1 RU/EN	TE3 KE3	YH4	6				
3	ÄI2 BI1	EN5/RU4 HI3	FI4 KE5			6		
4	BI1 ÄI2	HI3 EN5/RU4	MA13 MB8		1		6	
5	YH1 UE/ET1	MA7 MB5	EN7 ÄI9		6		1	
6	MA2+3 MB2	SA4 VE4 ALPPI	ÄI9 EN7	KU1/MU1/LI4/LI5		1		LI1/KU2/MU2
7	KU/MU/LI/RA1	KU/MU/LI/SA/VE	LI5 ABI	MU1/KU1/LI4/LI5				LI/KU/MU/SA/VE/RA
8			Abi-kurssit	–	ROPO			–
JAKSO 4: to 10.2.2022–ma 11.4.2022				ma	ti	ke	to	pe
1	EN/RU KE1+2	PS3 BI3						5
2	HI2 EN2/RU2	UE4 FY5						5
3	MA3+4	RU4/EN5 ÄI6						
4	PS2 FY3	ÄI6 RU4/EN5			5		5	
5	SA1 VE1	HI4						
6	KE1+2 HI2	MA8 GE3		MU1/KU1/LI2		5		LI/KU/MU/SA/VE/RA
7	KU/MU/LI/RA1	KU/MU/LI/SA/VE		MU1/KU1/LI2		ROPO		LI/KU/MU/SA/VE/RA
JAKSO 5: ti 12.4.2022–la 4.6.2022				ma	ti	ke	to	pe
1	EN3 ÄI3	PS4 BI4		5				
2	ÄI3 EN3	RU5 OPO2		5				
3	MA4 MB3	EN6 RU5				5		
4	UE2 BI2	OPO2 EN6					5	
5	FY2 SA2 VE2	HI5						
6	BI2 UE/ET2	MA12 MB6		MU1/KU1/LI2				LI3/KU3/MU3/RA1
7	KU/MU/LI/RA1	KU/MU/LI/SA/VE		MU1/KU1/LI2	5		ROPO	LI3/KU3/MU3/RA1

*Seuraa wilmaa, jossa näkyvät mahdolliset päivitykset jaksokohtaisiin työjärjestyksiin. Kurssi tarvitsee toteutukseen vähintään 5 opiskelijaa.

ÄI äidinkieli	MB lyhyt matematiikka	YH yhteiskuntaoppi	KU kuvataide
EN englanti	FY fysiikka	UE uskonto	MU musiikki
RU ruotsi	KE kemia	FI filosofia	OP opinnohjaus
SA saksa	BI biologia	PS psykologia	ALP alppikoulun opintoja
VE venäjä	GE maantieto	LI liikunta	TO Teemaopinnot
MA pitkä matematiikka	HI historia	TE terveystieto	RA ranska

KOEVIIKOT 2021–2022				
KOEAIKA 8.45–11.45				Pohjatunnit
1. jakson koeviikko pe 24.9.–pe 1.10.2021				<i>to 13.30–15.00</i>
pe 24.9.	FY1+2 GE1	EN4	HI6	12.15–13.15
ma 27.9.	FI1	SA3 VE3	MA9 GE4	12.15–13.15
ti 28.9.	ÄI1	UE3 FY4	RU7 EN8.1	12.30–14.00
ke 29.9.	MAY	YH2	ÄI7 FI3	12.30–14.00
to 30.9.	RU1+2	MA5 MB4	PS5	12.30–14.00
pe 1.10.	EN 1+2	ÄI4	BI5 SA6 VE6	<i>tutoreiden ohjelmaa</i>
2. jakson koeviikko ke 24.11.–ke 1.12.2021				<i>ti 13.30–15.00</i>
ke 24.11.	HI1	TE2 KE2	EN8.2	12.30–14.00
to 25.11.	PS1	RU3	MA10 MB7	12.30–14.00
pe 26.11.	TE1	ÄI5	UE5 FY6 SA7 VE7	12.15–13.15
ma 29.11.	EN1+2	MA6	KE4	12.15–13.15
ti 30.11.	GE1 FY1+2	FI2	ÄI8	12.30–14.00
ke 1.12.	MA2	YH3	RU6	<i>tutoreiden ohjelmaa</i>
3. jakson koeviikko ke 2.2.–ke 9.2.2022				<i>ti 13.30–15.00</i>
ke 2.2.	UE1 / ET1	MA7 MB5	ÄI9	12.30–14.00
to 3.2.	RU1+2	TE3 KE2	YH4	12.30–14.00
pe 4.2.	ÄI2	SA4 VE4	FI4 KE5	12.15–13.15
ma 7.2.	BI1	EN5	UE6 FY7 SA8 VE8	12.15–13.15
ti 8.2.	YH1	GE2	MA13 MB8	12.30–14.00
ke 9.2.	MA2+3 MB2	HI3	EN7	<i>tutoreiden ohjelmaa</i>
4. jakson koeviikko ma 4.4.–ma 11.4.2022				Pohjat pe 1.4. pe 12.15–13.15
ma 4.4.	EN1+2	PS3 BI3		12.15–13.15
ti 5.4.	MA3+4	HI4		12.30–14.00
ke 6.4.	PS2 FY3	ÄI6		12.30–14.00
to 7.4.	KE1+2	UE4 FY5		12.30–14.00
pe 8.4.	SA1 VE1	RU4		12.15–13.15
ma 11.4.	HI2	MA8 GE3		<i>tutoreiden ohjelmaa</i>
5. jakson koeviikko ti 25.5.–la 4.6.2022				<i>ma 12.15–13.15</i>
ti 24.5.	EN3	PS4 BI4		12.30–14.00
ke 25.5.	ÄI3	HI5		12.30–14.00
to 26.5.	HELATORSTAI			
pe 27.5.	FY2 SA2 VE2	RU5		12.15–13.15
ma 30.5.	UE2 / ET2	SA5 VE5		12.15–13.15
ti 31.5.	MA4 MB3	EN6		12.30–14.00
ke 1.6.	BI2	MA12 MB6		<i>tutoreiden ohjelmaa</i>
to 2.6.	Oppilaskuntapäivä			
pe 3.6.	koepalautteen/kokeiden antaminen, juhlaharjoitukset, pelit			
la 4.6.	kevät/yo-juhlat			

LUKION SUORITUSOHJEET

OPISKELUAIKA JA TYÖMÄÄRÄ

Lukion vähimmäisopintomäärä on **syksyllä 2021 aloittavilla 150 opintopistettä** ja aiemmin aloittaneilla **75 kurssia**. Opiskelijan tulee suorittaa lukion oppimäärä 2–3 vuoden aikana. Rehtori voi perustellusta syystä antaa yhden lisävuoden lukion suorittamiseen.

Kittilän lukio toimii 5-jaksojärjestelmässä. Jakson viimeinen viikko käytetään koejärjestelyihin. Jokaisella opintojaksolla / kurssilla on kuusi (6) tuntia käytettävissä kokeen valmisteluun, järjestämiseen ja palautteen antamiseen.

Opiskelija voi suorittaa lukion oppimäärään kuuluvia opintoja muissakin oppilaitoksissa. Tällaisen opintosuorituksen hyväksyminen lukion päättötodistukseen on sovittava aineenopettajan ja rehtorin kanssa. Opinnit arvestellaan ko. oppilaitoksessa.

Lukiomme opiskelijat ovat ensisijaisesti päätoimisia opiskelijoita. Päätoimisuus tarkoittaa, että opiskelija suorittaa vähintään 20 opintopistettä tai osallistuu lukukaudessa vähintään 10 kurssiin tai kahteen ylioppilastutkinnon kokeeseen, joten **lukuvuodessa on suoritettava vähintään 40 opintopistettä / 20 kurssia**.

OPISKELUN ALOITTAMINEN, KESKEYTTÄMINEN JA LOPETTAMINEN

Opiskelu tulee pääsääntöisesti aloittaa lukuvuoden alussa. Anomuksesta rehtori voi antaa luvan opiskelun aloittamiseen myös muulloinkin. Opiskelijan edellytetään opiskelevan yhtäjaksoisesti.

Erytisestä syystä rehtori voi antaa opiskelijalle luvan opiskelun keskeytykseen enintään yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan. Keskeytyslupa haetaan kirjallisesti.

Opiskelijan, joka eroaa lukiosta ennen koko oppimäärän suorittamista, tulee tehdä kirjallinen eroilmoitus koululle erotodistuksen saamista varten.

OPINTOJEN SUORITTAMINEN

Opinnit suoritetaan osallistumalla opintojakson / kurssin opetukseen. Jos poissaoloja yhdeltä opintojaksolta/kurssilta on enemmän kuin 6 oppituntia, kurssi keskeytyy. Tällöin keskustellaan aineenopettajan ja ROPO:n kanssa tilanteesta. Mikäli opiskelijalle kertyy poissaoloja yli 50h, pidetään keskustelu opiskelijan, ROPO:n, OPO:n ja kuraattorin tai terveydenhoitajan kanssa.

Poissaolot tulee selvittää. Selvittämätön poissaolo on luvaton poissaolo. **Lupa yksittäisen tunnin poissaoloon pyydetään kyseisen tunnin opettajalta.** Lupa 1–3 päivän poissaoloon pyydetään ROPO:lta. Sitä pidempien poissaolojen lupa pyydetään rehtorilta.

Kurssien itsenäinen suorittaminen

Poikkeustapauksissa (mm. huippulinjalaiset, nopeuttajat, hidastajat, kurssien päällekkäisyys lukujärjestyksessä) opintojakson / kurssin voi suorittaa itsenäisesti silloin, kun se on tarjolla tai opiskelemalla itsenäisesti kesällä.

Itsenäisesti opiskeltaessa opintojakson/kurssin suorittamistavasta ja siihen liittyvistä erillistehtävistä **on sovittava aineenopettajan kanssa etukäteen ennen edellisen jakson koeviikkoa.** Opiskelija pyytää **kirjalliset ohjeet** aineenopettajalta.

Itsenäisesti opiskellusta opintojaksosta / kurssista edellytetään hyväksytyt (5–10) arvosana ja arvioinnissa noudatetaan opintojakson / kurssin arviointiperiaatteita. Koska itsenäinen opiskelu vaatii opiskelijalta kurinalaisuutta ja aktiivisuutta, **itsenäinen opiskelu voidaan evätä opiskelijalta, jolla on luvattomia poissaoloja tai hylättyjä arvosanoja.**

Samassa jaksossa voi suorittaa yleensä vain yhden opintojakson / kurssin itsenäisesti. Ensimmäisiä opintojaksoja / kursseja tai saman oppiaineen peräkkäisiä opintojaksoja / kursseja ei suositella opiskeltaviksi itsenäisesti. Opiskelija voi suorittaa kaksi opintojaksoa / kurssia samanaikaisesti sopimalla siitä etukäteen rehtorin ja aineenopettajan kanssa. **Sopimisesta on oltava kirjallinen suunnitelma.**

Erytisestä syystä opiskelija voi saada vapautuksen pakollisen aineen tai sen osan suorittamisesta esimerkiksi lääkärintodistuksen perusteella. Vapautuksen myöntää rehtori kirjallisesta anomuksesta.

Opiskelijan siirtyessä matematiikan pitkästä oppimäärästä lyhyeen suoritettujen pitkän oppimäärän opinnot luetaan opiskelijan hyväksi lyhyessä oppimäärässä erillisen järjestelyn mukaisesti.

Hyväksytyt (arvosana 5–10) **opintojakson / kurssin koetta** saa uusia **kerran**. Uusintakuulustelu ei laske opiskelijan aiemmin saamaa arvosanaa. Jos opiskelija haluaa osallistua hyväksytyt opintojakson / kurssin opetukseen tai suorittaa koko opintojakson / kurssin uudestaan, hänen on neuvoteltava aineenopettajan ja rehtorin kanssa.

Hylätty opintojakso / kurssi (arvosana 4) suoritetaan pääsääntöisesti heti ensimmäisessä uusintakuulustelussa. Hylätyn arvosanan voi **uusia kaksi kertaa osallistumatta uudelleen opintojaksolle / kurssille**. Hylätyn opintojakson / kurssin voi myös uusia, kun kyseessä oleva opintojakso / kurssi on seuraavan kerran tarjolla joko osallistumalla varsinaiseen kokeeseen tai uusintakokeeseen. Hylätyn opintojakson / kurssin voi suorittaa myös osallistumalla uudelleen opetukseen ja suorittamalla arvioitavat asiat sekä suorittamalla opintojakson / kurssin kokeen.

Jos opiskelija on saanut jossakin oppiaineessa **kahdesta peräkkäin suoritettua opintojaksosta/kurssista hylätyn arvosanan (4)**, on syntynyt **ETENEMISESTE**. Opiskelija voi osallistua tässä oppiaineessa seuraavankin opintojakson/kurssin opetukseen, mutta kokeeseen voi osallistua vasta, kun etenemiseste on poistunut eli **toinen hylätty opintojakso / kurssi on siis suoritettu hyväksytysti**.

K-merkintä tulee opintojaksosta / kurssista, joka on jäänyt kesken jostain syystä. **Lukuvuoden päätyttyä K-merkinnälle jääneet opintojaksot / kurssit nollautuvat**, joten jollei opintojakson / kurssin puuttuvia tehtäviä, kohteita yms. hoida kuntoon kuluvan lukuvuoden aikana, **opintojakso / kurssi on suoritettava uudelleen seuraavana lukuvuonna**.

KOEJÄRJESTELYT

Opintojaksojen / Kurssien kokeet pidetään pääsääntöisesti kunkin jakson loppuun järjestettävänä koeviikkona. Koeviikon aikataulu löytyy opinto-oppaan alusta. Koeviikot näkyvät myös Wilmassa kunkin jakson loppupuolella. Musiikin, kuvaamataidon ja liikunnan tunnit pyörivät normaalisti koeviikolla.

Opintojakson / Kurssin kokeisiin kuuluvat myös pohjatunnit, jotka järjestetään koetta edeltävänä päivänä. Pohjatunneilla esim. kerrataan, pidetään kuuntelukokeita, suullisia esityksiä tai muita vastaavia opintojaksoon / kurssiin liittyviä asioita. **POHJATUNNEILLE OSALLISTUMINEN ON KOKEESEEN OSALLISTUMISEN EDELLYTYS. Pohjatunneilta voi olla poissa vain sairauden vuoksi. Sairaudesta tulee ilmoittaa viipymättä aineenopettajalla ja ROPO:lle.** Muusta perustellusta poissaolosta on sovittava erikseen **ETUKÄTEEN HYVISSÄ AJOIN aineenopettajan ja ROPO:n kanssa**. Poissaolo pohjatunneilta ilman perusteltua syytä johtaa siihen, ettei kokeeseen voi osallistua.

Kokeet ovat pääsääntöisesti sähköisiä. Kokeet järjestetään Abitti-alustalla tai muulla opettajan valitsemalla sähköisellä alustalla. **Opiskelija huolehtii itse**, että hänellä on kokeessa tarvittavat välineet: **oma kannettava tietokone, laturi ja kuulokkeet** sekä muut mahdolliset kokeessa tarvittavat välineet mukanaan.

Koeaika on 3h: koe alkaa klo 8.45 ja päättyy klo 11.45. Mikäli kokeen aloitus viivästyy, koe päättyy, kun 3h on kulunut. **Kokeesta saa poistua aikaisintaan klo 10.30.** Opettaja voi päästää opiskelijan kokeesta aikaisemmin perustellusta syystä. Koeaikana vältetään käytävällä oleilua. Aikaa voi viettää koulun kirjastossa. Koeviikolla opiskelija voi käydä ruokailemassa klo 11.10–12.15.

Kokeen aluksi kännykät jätetään opettajan pöydälle lentotilassa / sammutettuina, mikäli opiskelija on tuonut kännykän koetilaa. Käytävissäkin kännykän on oltava äännettömällä ja mielellään lentotilassa, ettei se häiritse kokeen aikana. Kokeeseen voi tuoda pientä syötävää ja juotavaa, mutta ne eivät saa aiheuttaa häiriötä kokeen

aikana. Jos opiskelijan täytyy käydä kokeen aikana vessassa, hän pyytää siihen luvan opettajalta ja laittaa tietokoneen näytönsäästäjän päälle ennen poistumistaan paikalta.

UUSINTAKUULUSTELUT

Lukuvuosittain järjestetään kuusi uusintakuulustelua, joissa voi tenttiä itsenäisesti opiskeltuja oppimääriä sekä osallistua hylättyjen ja hyväksytyjen opintojaksojen / kurssien uusintakuulusteluihin.

Hylätyn opintojakson / kurssin uusijoiden ja muiden uusintapäivän kuulusteluihin osallistuvien on aina ilmoitettava aineenopettajalle sekä apulaisrehtorille. Jos opiskelija peruu ennen uusintakuulustelun alkua osallistumisensa, opiskelija ei menetä uusimismahdollisuuttaan.

Poikkeuksellisessa järjestyksessä opintojaksoja / kurseja suorittavien on ilmoitettava aineenopettajalle ennen osallistumistaan kokeeseen. Tällaisten opiskelijoiden on pyrittävä osallistumaan myös ko. opintojakson / kurssin pohjatunneille.

ARVIOINTI

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Arviointi antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päätyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluuyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa.

Arvioinnin tulee perustua riittävän monipuoliseen näyttöön ja tiedon laatuun määrän ohella. Opintojakson / Kurssin arviointi perustuu oppiaineelle tyypillisiin tapoihin, kuten kirjallisiin kokeisiin tai muihin kirjallisiin töihin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin, opiskelijan työskentelyyn ja opiskelijan tuotosten arviointiin. Lisäksi opiskelijan oma itsearviointi voidaan ottaa huomioon. Arvioinnin tulee olla oikeudenmukaista, monipuolista, kannustavaa ja läpinäkyvää selkein arviointiperustein.

OPINTOJAKSON / KURSSIN ARVIOINTI

Opiskelijan tiedot ja taidot arvioi aineenopettaja opintojakson / kurssin tai oppimäärän päättyessä. Kunkin oppiaineen **pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot / syventävät kurssit** arvioidaan lukioasetuksen määrittelemien numeroin asteikolla 4–10: 4 (hylätty), 5 (välttävä), 6 (kohtalainen), 7 (tyytyttävä), 8 (hyvä), 9 (kiitettävä) ja 10 (erinomainen)

Paikalliset valinnaiset opinnot / Muut syventävät ja soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä: Suoritettu / Hylätty.

Opetussuunnitelmassa määritellään tapa, jolla kukin opintojakso / kurssi arvioidaan. Uusintakuulustelu **ei laske** opiskelijan aiemmin saamaa arvosanaa. Arvosana määräytyy arvioitavien töiden, kokeiden ja opiskelun yhteydessä osoitetun jatkuvan näytön perusteella. **Jatkuva näyttö voi vaikuttaa yleensä yhden numeron verran krottavasti tai alentavasti.**

Arvosanaa ei anneta opiskelijalle, jolla on selvittämättömiä poissaoloja tai joka muutoin laiminlyö opiskelunsa. Arvosanaa ei anneta myöskään opiskelijoille, jotka ovat saaneet poikkeusluvan suorittaa opintojakson / kurssin **itsenäisesti**, mutta **eivät ole sovittuun päivään mennessä saaneet tehtäviään suoritetuksi.**

OPPIMÄÄRÄN ARVIOINTI

Lukion oppiaineiden oppimäärän loppuarvostelun saa, kun opiskelija on suorittanut opinto-ohjelmaansa kuuluvat opinnot / kurssit. Syksyllä 2021 aloittavien opiskelijoiden lukion oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskeleminen pakollisten ja valtakunnallisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona. Aikaisemmin aloittaneiden opiskelijoiden lukion oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan suorittamien pakollisten ja syventävien kurssien aritmeettisen keskiarvon mukaan siten, että se pyöristetään lähimpään kokonaislukuun.

Opettaja voi korottaa aritmeettisen keskiarvon osoittamaa arvosanaa, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat opiaineen opiskelun päättövaiheessa opintojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Opinto-ohjausta ja paikallisia valinnaisia opintoja / soveltavia kursseja lukuun ottamatta **kaikki kurssit arvioidaan numeroin**, ellei opiskelija pyydä erikseen suoritusmerkintää.

Liikunta ja oppiaineet, joiden opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää 2 opintopistettä:

fysiikka, kemia, psykologia, terveystieto, musiikki, kuvataide sekä *valinnaiset vieraat kielet* (saksa B2/B3, venäjä (B2/B3), ranska (B3), mikäli opiskelija on suorittanut niistä **korkeintaan 4 opintopistettä**.

Liikunta ja seuraavat oppiaineet voidaan arvioida suoritusmerkinnällä,

jos suoritettuna on **vain yksi kurssi:** *fysiikka, kemia, psykologia, terveystieto, musiikki, kuvataide*

jos suoritettuna on **alle kolme kurssia:** *saksa (B2/B3), venäjä (B2/B3), ranska (B3)*

Opinto-ohjaus ja paikalliset valinnaiset opinnot / soveltavat kurssit arvostellaan aina suoritusmerkinnällä.

LUKION OPPIMÄÄRÄN SUORITUS

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän, kun hän on suorittanut **vähintään 150 opintopistettä / 75 kurssia**, joihin sisältyvät kaikkien yhteisten oppiaineiden pakolliset valtakunnalliset opinnot / pakolliset kurssit sekä valitsemansa valtakunnalliset valinnaiset opinnot / syventävät kurssit opinto-ohjelmansa mukaisesti. **Valtakunnallisia valinnaisia opintoja on oltava vähintään 20 opintopistettä / Syventäviä kursseja on oltava vähintään 10.** Lukion oppimäärässä / kurssimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut opinnot / kurssit. Opintosuorituksia / Kurssisuorituksia ei voi jälkikäteen enää poistaa.

Oppimäärän hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelijoilla **ei ole** missään opiskelemistaan oppiaineista **kahta peräkkäistä hylättyä arvosanaa (4)** ja että hän on suorittanut hyväksytysti **vähintään 2/3** opinto-ohjelmansa mukaisista oppiaineen oppimäärän pakollisista ja valinnaisista opinnoista / pakollisista ja syventävistä kursseista.

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja **hylättyjä opintoja enintään**

2–5 opintopistettä

0 opintopistettä

6–11 opintopistettä

2 opintopistettä

12–17 opintopistettä

4 opintopistettä

18 opintopistettä tai enemmän

6 opintopistettä

Suoritettut pakolliset ja syventävät kurssit

hylättyjä kurssi-arvosanoja enintään

1–2 kurssia

0

3–5 kurssia

1

6–8 kurssia

2

9 kurssia tai enemmän

3

SUULLINEN LOPPUKUULUSTELU

Ennen päättötodistuksen antamista opiskelijalla on mahdollisuus osallistua oppiaineen erilliseen kuulusteluun. Kuulustelu käsittää opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluneen oppimäärän ko. oppiaineessa. Koe on suullinen, mutta siihen voi sisältyä myös kirjallinen osio. Kuulustelu arvioidaan numeroin 4–10.

Mikäli opiskelija osoittaa tässä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja oppiaineen hallintaa, kuin opintojaksojen / kurssien arvioinnista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, annetaan opiskelijalle arvosanaksi kuulustelun arvosana.

TODISTUKSET

Wilmaan tulee arviointikokouksen jälkeen jaksotuloste, jonka alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltaja allekirjoittaa sähköisesti. Lisäksi opintojakson / kurssin arvosana näkyy Wilmassa opinnot-välilehdellä.

Jotta oppilaitos voi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, on huoltajilla omat Wilma-tunnuksensa. Opiskelijan täyttäessä 18 vuotta opiskelijalta kysytään erillinen lupa vanhempien oikeudesta Wilma-tunnuksiin.

Opiskelija saa lukion päättötodistuksen suoritettuaan lukion oppimäärän.

ARVIOINNIN VASTUUKYSYMYKSET JA OPISKELIJAN OIKEUSTURVA

Arvioinnin suorittava opettaja on vastuussa arvioinnistaan. Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Uuden arvioinnin suorittavat koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Jos opiskelija on tyytymätön edellä mainitusta pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, opiskelija voi pyytää arviointiin oikaisua aluehallintovirastolta.

LUKION JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Järjestyssäännöt turvaavat hyvinvointimme koulussa ja kouluajan puitteissa järjestetyssä toiminnassa. Lain mukaan kaikilla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Toisten ihmisten kiusaaminen ja häirintä on kielletty. Perusajatuksena on, että käyttäydymme kunnioittavasti toisiamme kohtaan.

Sen tähden

- annan toisille työrauhan ja saavun ajoissa oppitunneille ja koulun kaikkiin tilaisuuksiin
- puhun vuorollani kohteliaasti ja asiallisesti
- pidän huolta omien tavaroitteni lisäksi toisten ja koulun tarvikkeista
- käyttäydyn rauhallisesti ja asiallisesti oppitunneilla, välitunneilla, ruokalassa, koulun tilaisuuksissa ja koulun ulkopuolella kouluaikana
- elektronisten laitteiden, kuten matkapuhelimien ja musiikkisoittimien, käyttö on sallittua välitunneilla sekä opettajan luvalla opetuskäytössä; opettajalla on oikeus takavarikoida laite oppitunnin ajaksi, jos laitteiden käyttö häiritsee opetusta ja oppimista
- jätän ulkovaatteet oppituntien, yhteisten tilaisuuksien ja ruokailun ajaksi käytävään naulakoihin
- polkupyörät, mopot, moottoripyörät ja autot pysäköidään koulupäivän ajaksi niille varatuille alueille.

Koulussamme noudatetaan Suomen lakia. Tämän takia esimerkiksi

- tupakkatuotteiden käyttö on kielletty koulualueella ja koulun tapahtumissa
- tupakkatuotteiden ja muiden laissa kiellettyjen esineiden ja aineiden kouluun tuominen ja hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta
- huumeiden ja päihteiden käyttö, hallussapito ja vaikutuksen alaisena esiintyminen on kielletty koko koulualueella ja koulun tapahtumissa
- opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa kielletty esine tai aine ja tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa
- häiritsevästi käyttäytyvä oppilas voidaan poistaa oppitunnilta.

Järjestyssääntöjen rikkomisesta seuraa ojennus- tai kurinpitorangeistus.

OPPISISÄLLÖT

OPPIMISEN TUKI (ERITYISOPETUS)

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (Lukiolaki 714/2018, 28§ 1 mom.)

Kaikille lukion aloittaville opiskelijoille tehdään lukemisen ja kirjoittamisen taitojen seulatesti opintojen alussa. Testin avulla pyritään havaitsemaan tuesta hyötyvät opiskelijat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kittilän

lukiossa on mahdollista saada tukea opiskeluun erityisopettajalta. Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi tukiovetusta, yksilöllistä opiskelustrategioiden ohjausta tai luki-taitojen ohjausta. Opiskelijan tarvitsema tuki suunnitellaan aina yksilöllisesti. Opiskelijan tulee itse olla aloitteellinen tuen aktivoimiseksi. Erityisopettajan toimii Hanna Rautio. Yhteyden opettajaan saa parhaiten Wilma-viestillä.

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

LOPS2021: Äidinkielessä ja kirjallisuudessa on lukuvuonna 2021–2022 kolme pakollista opintojaksoa, ÄI1 Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus (1+1 op), ÄI2 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op) sekä ÄI3 Kirjallisuuden tulkinta (2 op). **Pakolliset valtakunnalliset opinnot on suoritettava numerojärjestyksessä.**

LOPS2016: Äidinkielessä ja kirjallisuudessa on lukuvuonna 2021–2022 kolme pakollista kurssia (3–6) ja kolme syventävää kurssia (7–9). **Pakolliset kurssit on suoritettava numerojärjestyksessä**, ja syventäville kursseille voi osallistua vasta pakollisten jälkeen. Syventävät kurssit 7–9 valmentavat ylioppilaskirjoituksiin kolmantena opiskeluvuotena.

LOPS2016: Oppilaan on hankittava oppimateriaali jo ensimmäiselle oppitunnille, jotta kurssityöskentely voi alkaa viivytystä.

Arvosanoihin 7–10 tähtäävien oppilaiden on myös tarvittaessa osattava itsenäisesti hankkia kaunokirjallisia teoksia joko kunnan kirjastosta tai kotikirjastosta, mutta kaikkien oppilaiden tulee huolehtia, että luettava kauno- ja/tai tietokirjallisuus on hankittuna viimeistään kurssin toisella viikolla.

Opintojaksoilla / Kursseilla luetaan pääsääntöisesti kaksi kaunokirjallista kokonaisteosta, mutta joillakin kursseilla voi toinen luettava kirja olla tietokirjallisuutta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opinnot / kurssit eivät sovellu itsenäisesti tehtäviksi.

Arvostelu: Pakolliset valtakunnalliset ja valinnaiset opinnot / Pakolliset ja syventävät kurssit arvostellaan arvosanoihin 4–10. Arvosteluperusteet ilmoitetaan erikseen jokaisen opintojakson / kurssin alussa. **Ennen koepäivää on oppilaan huolehdittava, että vaadittavat arvioitavat työt sekä tunti- ja kositehtävät ovat tehtyinä.** Jos oppilas ei saa arvioitavia töitä ja/tai muita tehtäviä tehtyä, opettaja harkitsee, onko oppilaalla edellytyksiä osallistua kokeeseen. Myöhässä palautetut arvosteltavat tehtävät voidaan arvioida asteikolla hylätty/hyväksytty, ellei toisin ole opettajan kanssa sovittu.

Arviointi: Opinnoissa etenemistä arvioidaan eri tavoin ja jatkuvan työskentelyn näkökulmasta. Oppilailla on sekä itse-, ryhmä- että prosessiarviointia. Opettaja esittää arviointitavat opintojakson/kurssin alkaessa sekä arvioi erilaisin suullisin että kirjallisin keinoin oppimisprosessia. Monipuolinen arviointi auttaa oppilasta hahmottamaan laaja-alaisen oppimisen tavoitteita ja on samalla oppimista- pahtuma. Jokaisella opintojaksolla/kurssilla pyritään oppilaan ja opettajan kasvokkaiseen keskustelu- arviointiin. Toistuva tehtävien laiminlyönti voi olla esteenä opintojakson/kurssin arvioimiseen.

Työskentely:

Opetukseen osallistutaan oppitunneilla. Opettaja voi määrätä lisätehtäviä poissaolojen korvaamiseksi. Kaikki arvioitavat työt on palautettava viimeistään pohjatunnille, ja oppilaan on huolehdittava erityisen tarkasti opintojakson/kurssin suullisten töiden suorittamisesta kasvokkain opettajan kanssa, jos on varsinaisen suullisen työn esittämispäivänä poissa. Vain erityisen painavasta syystä (esim. sairauden vuoksi) opettajan kanssa voi sopia lisäajasta arvioitavien töiden suorittamiseen.

Jos opiskelija kopioi luvatta eli plagioi jonkin arvosteltavan suorituksen tai merkittävän osan siitä, suoritus hylätään ja opettaja ottaa yhteyttä huoltajaan. Opiskelijan on vaadittaessa esitettävä käyttämänsä lähteet.

Opintojakson / Kurssin aikana muutokset opinto-/kurssisuunnitelmaan ja tehtäviin ovat mahdollisia.

Valtakunnalliset pakolliset opinnot

Ä11 Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt:

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Ä12 Kieli- ja tekstitietoisuus (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt:

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Ä13 Kirjallisuuden tulkinta (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt:

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Pakolliset kurssit

Äi 4 Tekstit ja vaikuttaminen (LOPS 2016)

Sisältö: Opitaan tarkastelemaan kriittisesti monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmasta. Perehdytään argumentoinnin keinoihin ja syvennetään siihen liittyviä tietoja ja taitoja.

Kirjat: 1) *Särmä Suomen kieli ja kirjallisuus* JA 2) *Särmä Tehtäviä 4*

Äi 5 Teksti ja konteksti (LOPS 2016)

Sisältö: Opitaan tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa sekä suhteessa muihin teksteihin. Tutustutaan suomalaisen kaunokirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin. Hiotaan omaa kirjoittamisen tapaa.

Kirjat: 1) *Särmä Suomen kieli ja kirjallisuus* JA 2) *Särmä Tehtäviä 5*

Äi 6 Nykykulttuuri ja kertomukset (LOPS 2016)

Sisältö: Opitaan tutkimaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Syvennetään käsitystä suomalaisen kulttuurin moninaisuudesta. Perehdytään ajankohdaksiin ilmiöihin ja teksteihin. Kerrataan suomen kielen ominaispiirteitä ja normistoa.

Kirjat: 1) *Särmä Suomen kieli ja kirjallisuus* JA 2) *Särmä Tehtäviä 6*

Syventävät kurssit

ÄI 7 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (LOPS 2016)

Sisältö: Syvennetään ja harjoitellaan puheviestinnän tietoja ja taitoja. Opitaan ymmärtämään laajemmin erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asenteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen. Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Kirjat: *Särmä 7 Tehtäviä*, digikirja

ÄI 8 Kirjoittamistaitojen syventäminen (LOPS2016)

Sisältö: Syvennetään ja monipuolistetaan taitoja tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiayllisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Perehdytään ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin. Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Kirjat: *Äly SKS Oppi ja tieto Oy*

ÄI 9 Lukutaitojen syventäminen (LOPS2016)

Sisältö: Syvennetään ja monipuolistetaan taitoja eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Tarkempaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa harjoitellaan. Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Kirjat: *Äly SKS Oppi ja tieto Oy*

Paikalliset valinnaiset opinnot (järjestetään mahdollisuuksien mukaan)

ÄI0 Tukea äidinkielen osaamiseen (1 op)

Kerrataan kielen ja kirjoittamisen perustaitoja.

ÄI00 Tukea kirjallisuuden sisältöjen osaamiseen (1 op)

Parannetaan kirjallisuuden lukemisen ja analysoimisen perustaitoja.

Soveltavat kurssit (järjestetään mahdollisuuksien mukaan)

ÄI000 Valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin (0,5 kurssia)

Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla ja syventämällä kokeissa tarvittavia tietoja ja taitoja.

Kurssien suoritusjärjestys (pakolliset kurssit ÄI 4–6 siis suoritettava numerojärjestyksessä):

Opintojakso/Kurssi	Vaadittavat aiemmat opinnot/ kurssit
1. Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus (ÄI1) (LOPS2021)	
2. Kieli- ja tekstitietoisuus (ÄI2) (LOPS2021)	1
3. Kirjallisuuden tulkinta (ÄI3) (LOPS2021)	1, 2
4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI 4) (LOPS2016)	1, 2, 3
5. Teksti ja konteksti (ÄI 5) (LOPS2016)	1, 2, 3, 4
6. Nykykulttuuri ja kertomukset (ÄI 6) (LOPS2016)	1, 2, 3, 4, 5
7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (ÄI 7) (LOPS2016)	1–6
8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (ÄI 8) (LOPS2016)	1–6
9. Lukutaitojen syventäminen (ÄI 9) (LOPS2016)	1–6

ENGLANTI (A1)

Arviointi: Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon alueet (luetun ja kuullun ymmärtäminen, puhuminen, kirjoittaminen). Opintojaksot / Kurssit arvioidaan arvosanoin 4–10. Soveltavat kurssit arvioidaan suoritettu/hylätty. Arviointiin vaikuttavat koe, opiskelijoiden työskentelyn määrä ja laatu, osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä muut yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut tehtävät ja painopistealueet. Opiskelijat osallistuvat arviointiin opettelemalla tekemällä vertaisarviointia ja arvioimalla omia suorituksiaan.

Syksyllä 2021 aloittavat opiskelijat opiskelevat 2 opintojaksoa: **Kielitieto ja oppimistaidot** (4 op) sekä **Englannin kieli ja kulttuuri** (2 op). Kurssit 4–6 ovat pakollisia kursseja aikaisemmin aloittaneille opiskelijoilla, ja kurssit 7–8 ovat syventäviä. Kurssin 8 lopussa järjestetään Opetushallituksen laatima suullinen koe, josta saa erillisen liitteen päättötodistukseen.

Mahdollisista paikallisista valinnaisista opinnoista / soveltavista kursseista sovitaan erikseen. Kyseisiä opintoja voivat olla esim. kertaavat opinnot ensimmäisen vuosiluokan opiskelijoille ja abien preppakurssi ylioppilaskokeeseen valmistautuville. Pakolliset valtakunnalliset opinnot / Kurssit 1–6 suoritetaan numerojärjestyksessä, mutta syventävät kurssit pidetään järjestyksessä 8, 7. Suoritusjärjestyksestä voidaan poiketa vain sopimalla asiasta opettajan kanssa. Kurssin mahdollisesta itsenäisesti suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa etukäteen, jolloin sovitaan tehtävät, mahdolliset palautuspäivät ja muut esille tulevat asiat. Kurssia 8 ei voi suorittaa itsenäisesti.

Oppikirjat: Dalfure-Karsten, Davies ym: **On Track 4-8** (SanomaPro)
Silk, Mäki & Kjisik: **Grammar Rules! ja Grammar Rules Key** (Otava)
(Huom! Kielioppia ja ratkaisukirjaa tarvitaan kaikilla kursseilla sekä hakuteoksina)

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

ENA1–2 Kielitieto ja oppimistaidot (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen
- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänneiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli erilaisissa medioissa
- huomioidaan oman paikkakunnan erityispiirteitä kielitaidon kehittämisessä

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa
- huomioidaan oman paikkakunnan erityispiirteitä

Pakolliset kurssit

EN 4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (LOPS 2016)

Aihepiirit: yhteiskunnallinen vaikuttaminen, uskonnot, etiikka

Rakenteet: modaaliset apuverbit, paljoussanat, kansallisuussanat, verbi+prepositio

Kirjat: *On Track 4, Grammar Rules!*

EN 5 Tiede ja tulevaisuus (LOPS 2016)

Aihepiirit: luonnontieteet, teknologia

Rakenteet: relatiivipronominit, lauseenvastikkeet, epäsäännölliset monikkomuodot, numeraalit, substantiivi + prepositio

Kirjat: *On Track 5, Grammar Rules!*

EN 6: Opiskelu, työ ja toimeentulo (LOPS 2016)

Aihepiirit: koulutus, työelämä, talous

Rakenteet: infinitiivi ja ing-muoto, interrogatiivi- ja demonstratiivipronominit, indefiniittipronominit, adjektiivi + prepositio

Kirjat: *On Track 6, Grammar Rules!*

Valtakunnalliset syventävät kurssit

EN 7 Kestävä elämäntapa (LOPS 2016)

Aihepiirit: Luonto, kestävä elämäntapa, erilaisten tekstien analysointi ja tuottaminen, päättökokeeseen valmistautuminen
 Rakenteet: Kertausta
 Kirjat: *On Track 7, Grammar Rules!*

EN 8 Viesti ja vaikuta puhuen (LOPS 2016)

Sisältö: Kurssilla painotetaan suullisia harjoituksia ja kuuntelutehtäviä. Tehtävien arvioinnissa käytetään opettajan arviointia, vertaisarviointia ja itsearviointia. Kurssin lopussa pidetään suullisen kielitaidon koe, josta saa erillisen todistuksen päättötodistuksen liitteenä. Kurssiarvosana määräytyy kurssikokeen ja kurssilla annetun jatkuvan näytön perusteella, joten suullisen kokeen arvosana ei välttämättä ole sama kuin kurssiarvosana.

Aihepiirit: Pakollisten kurssien sisältöjä ja teemoja puhe- ja kuunteluharjoituksina
 Rakenteet: Kertausta puheharjoitusten avulla
 Kirja: *On Track 8*

Paikalliset valinnaiset opinnot (järjestetään mahdollisuuksien mukaan)

ENO Rakenne- ja sanastokertaus (1 op)

Sisältö: Peruskoulun keskeisten rakenteiden ja sanaston kertaus.
 Taso: Tarkoitettu lukioon siirtyneille sekä opiskelijoille, jotka kokevat tarvitsevansa perusasioiden kertausta.

Soveltavat kurssit (järjestetään mahdollisuuksien mukaan)

EN 9 Englannin ABI-kurssi (0,5 kurssia)

Sisältö: Kirjoittamisen, kuuntelun ja rakenteiden harjoittelua ylioppilaskoetta varten.
 Taso: Tarkoitettu abiturienteille.

RUOTSI (B1)

Arviointi: Opintojaksot / Kurssit arvioidaan arvosanoin 4–10. Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet (luetun ja kuullun ymmärtäminen, puhuminen, kirjoittaminen). Arviointiperusteet käydä opintojakson / kurssin aluksi yhdessä läpi. Oppimista arvioidaan monin tavoin: arviointiin vaikuttavat opiskelijoiden työskentelyn määrä ja laatu, osallistuminen tunti-työskentelyyn, koe tai muut kirjalliset sekä suulliset työt sekä muut yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut tehtävät. Arviointimenetelmät voivat vaihdella kurssin painotuksista riippuen. Opiskelijat arvioivat myös itse omia oppimistuloksiaan ja työskentelyään. Poissaolojen korvaamiseksi voidaan määrätä lisätehtäviä.

Järjestys: Syksyllä 2021 aloittavat opiskelijat suorittavat yhden opintojakson, **RUB1–2 Minä ruotsin kielen käyttäjänä** (4 op). Aikaisemmin aloittaneille opiskelijoille pakollisten kurssien (3–5) suositeltava suoritusjärjestys on niiden numerojärjestys. Kurssien suorittamista itsenäisesti ei suositella. Sitä voidaan harkita erityistapauksissa. Asiasta sovitaan erikseen opettajan kanssa.

Syventävät kurssit suoritetaan järjestyksessä 7 ja 6. Ne ajoittuvat syksyyn ja kurssilla 7 harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista ja valmistaudutaan jo osittain ylioppilaskokeisiin. Kurssi 6 on puhekurssi ja sen lopussa järjestetään Opetushallituksen laatima suullinen koe, josta saa erillisen liitteen päättötodistukseen. Kurssia 6 ei voi suorittaa itsenäisesti. Puolikas abi-kurssi tarjotaan mahdollisuuksien mukaan syksyllä ensimmäisessä jaksossa. Mahdollisista muista paikallisista valinnaisista opinnoista / soveltavista kursseista sovitaan erikseen. Kyseisiä opintoja voivat olla esim. *tukea ruotsin opintoihin* tai abi-kurssi.

Oppikirjat: *Fokus 3, 4, 5, (6), 7 Blom, Kaunisto, Paasonen, Salonen (Otava)*

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

RUB12 Minä ruotsin kielen käyttäjänä (LOPS 2021)

- Keskeiset sisällöt
- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen

- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen
- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Pakolliset kurssit

RU 3 Kulttuuri ja mediat (LOPS 2016)

Aihepiirit: Vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät kulttuuriin nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Rakenteet: Relatiivilause, epäsuora kysymyslause, pronominit, prepositiot paikanilmauksissa

Oppikirjat: *Fokus kurs 3*

RU 4 Monenlaiset elinympäristömme (LOPS 2016)

Aihepiirit: Kehitetään erilaisten tekstien tulkinta- ja tuottamistaitoja. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt.

Rakenteet: Epäsäännölliset verbit ja johdosverbit, apuverbit, infinitiivi, konditionaali, prepositiot ajanilmauksissa

Oppikirja: *Fokus kurs 4*

RU 5 Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (LOPS 2016)

Aihepiirit: Harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia.

Rakenteet: Sanajärjestyksen kertaaminen, substantiivien taiputus ja määräysmuodot, s-passiivi, s-päätteiset verbit, partisii-pin preesens

Oppikirja: *Fokus kurs 5*

Syventävät kurssit

RU 6 Viesti ja vaikuta puhuen (LOPS 2016)

Aihepiirit: Syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Rakenteet: Kertauksena opiskelijoiden kanssa kursilla sovittava peruskielioppi

Oppikirja: *Opettajan valmistama materiaali sekä Fokus kurs 6, jos opiskelijalla on tarkoitus kirjoittaa ruotsi YO-kokeissa. Fokus kurs 6 -kirja kannattaa ostaa siinä tapauksessa 1. jaksossa jo.*

RU 7 Kestävä elämäntapa (LOPS 2016)

Aihepiirit: Syvennetään taitoa tuottaa ja tulkita ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Käsitellään eri tekstilajien tekstejä opiskelijoiden kiinnostuksen kohteet huomioiden. Näkökulmana erityisesti kestävä elämäntapa.

Rakenteet: Partisiipin perfekti, perusrakenteiden kertaus ja syventäminen, ja valmistautuminen ylioppilaskokeisiin

Oppikirja: *Fokus kurs 7*

Paikalliset valinnaiset opinnot / Soveltavat kurssit

RUB01 Tukea ruotsin opintoihin (1 op)

- Kerrataan keskeistä sanastoa ja kielen rakenteita.
- Vahvistetaan kielenopiskelutaitoja.

Tarkoitettu lukioon siirtyneille sekä opiskelijoille, jotka kokevat tarvitsevansa perusasioiden kertausta

RU 8 Ruotsin ABI-kurssi (0,5 kurssia)

Sisältö: Harjoitteleminen kirjoittamista, kuuntelua ja rakenneoppia ylioppilaskoetta varten.

Taso: Tarkoitettu abiturienteille.

SAKSA (B3) (=lukiossa alkava saksa)

Arviointi: Opintojaksot / Kurssit arvioidaan arvosanoin 4–10. Arvioinnin perusteet selvitetään oppilaille opintojakson / kurssin alussa. Arviointimenetelmät vaihtelevat sen mukaan, mitä opintojaksolla / kurssilla on opetettu ja painotettu. Arviointiin vaikuttavat oppilaan työn määrä ja laatu, jatkuva näyttö, aktiivisuus sekä loppukoe.

Järjestys: Opintojaksojen / Kurssien suoritusjärjestys on numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen.

Oppikirjat *Magazin.de 3–8: Bär, Paul, Tolvanen ym. Otava*

Valinnaiset valtakunnalliset opinnot

SAB31 Perustason alkeet 1 (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

SAB32 Perustason alkeet 2 (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Syventävät kurssit

SA3 **Elämän tärkeitä asioita (LOPS 2016)**

Aihepiiri: Nuorten elämä, vapaa-ajan vietto ja harrastukset

Kielioppi: Jo opittujen rakenteiden kertausta, akkusatiivi, akkusatiiviprepositiot

Kirja: *Magazin.de 3 (tekstit ja harjoitukset samassa kirjassa)*

SA4 **Offene Türen (LOPS 2016)**

Aihepiiri: kulttuurierot, ruoka, kotimaasta kertominen

Kielioppi: Opetellaan datiivi, kerrataan prepositioita, kerrataan perfekt, opetellaan adjektiivien taiputus ja vertailu

Kirja: *Magazin.de 4 (tekstit ja harjoitukset samassa kirjassa)*

SA5 **Bewusst aktiv! (LOPS 2016)**

Aihepiiri: ruokavalio, elämänvaiheet, terveys

Kielioppi: Kertausta, refleksiiviverbit, modaaliverbit, konditionaali, infinitiivi

Kirja: *Magazin.de 5 (tekstit ja harjoitukset samassa kirjassa)*

SA6 **(LOPS 2016)**

Aihepiiri: musiikki, taide, museot, kirjallisuus, mielipiteen ilmaisu

Kielioppi: Kertausta, pronominit, genetiivi, imperfekti, rektioverbit

Kirja: *Magazin.de 6 (tekstit ja harjoitukset samassa kirjassa)*

SA7 **(LOPS 2016)**

Aihepiiri: opiskelu, työ, oma koti ja talous, tulevaisuus

Kielioppi: Kertausta, adjektiivi, futuuri, järjestysluvat, imperatiivi

Kirja: *Magazin.de 7 (tekstit ja harjoitukset samassa kirjassa)*

SA8 **(LOPS 2016)**

Aihepiiri: Valmistautuminen ylioppilaskokeisiin

Kielioppi: Keskeiset rakenteet

Kirja: *Magazin.de 8 (tekstit ja harjoitukset samassa kirjassa)*

VENÄJÄ (B3) = (lukiossa alkava venäjä)

Arvostelu: Opintojaksot / Kurssit arvostellaan asteikolla 4–10.

Arviointi: Opintojakson / Kurssin arviointiin vaikuttavat koe, tuntiaktiivisuus, tuntityöskentelyn laatu ja määrä ja jatkuva näyttö (mm. suulliset tai kirjalliset sanakokeet, kirjalliset aineet). Arvioinnin perusteet selvitetään oppilaille kurssin alussa.

Järjestys: Opintojaksot / Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Itsenäinen suoritus mahdollinen (paitsi VEB31). **Itsenäisestä suorituksesta (VEB32-VE8) on sovittava etukäteen opettajan kanssa.**

Oppikirjat: Allén Kirsi, Batanina Tatiana, Luoto Hanna-Maaria, Partonen Liisa
Ponjatno! 1 – Lukion B3-venäjää. Otava. (B3-venäjän kurssi 3)

Allén Kirsi, Batanina Tatiana, Luoto Hanna-Maaria, Partonen Liisa
Ponjatno! 2 – Lukion B3-venäjää. Otava. (B3-venäjän kurssit 4-6)

Allén Kirsi, Hokkanen Maria, Partonen Liisa, Petrovskaja Viktoria
Ponjatno! 3 – Lukion B3-venäjää. Otava. (B3-venäjän kurssit 7-8)

Venäjä äidinkielenä tai toisena kielenä:

Jegorenkov Marja, Väisänen Tuula, Dmitrieva Elena.

Ekstrim 1. **Tekstikirja ja harjoituskirja.** Lukion A-venäjän kurssit 1-3. Opetushallitus.

Jegorenkov, Marja; Väisänen, Tuula; Dmitrieva, Elena ja Huttunen, Tomi; Piispanen Sari
Ekstrim 2. **Tekstikirja ja harjoituskirja.** Lukion A-venäjän kurssit 4-6. Opetushallitus.

Jegorenkov, Marja; Dmitrieva, Elena ja Piispanen, Sirpa.

Ekstrim 3. **Tekstikirja ja harjoituskirja.** Lukion A-venäjän kurssit 7-8. Opetushallitus.

Valinnaiset valtakunnalliset opinnot

VEB31 Perustason alkeet 1 (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

VEB32 Perustason alkeet 2 (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Syventävät kurssit

VE3 Elämän tärkeitä asioita (LOPS 2016)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Aihepiirit: harrastukset ja vapaa-ajanvietto, asuminen, koulunkäynti, värit ja vaatteet, vaateostosten tekeminen

Kielioppi: kellonajat, lisää sijamuodoista, adjektiivien ja adverbien vertailumuodot, -ся-päätteisten ja -ова-/-ева-verbien taivutus

Kirja: *Ponjatno! 1 – Lukion B3-venäjää (teksti- ja harjoituskirja samassa).* Otava.

VE4 Monenlaista elämää (LOPS 2016)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit

käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

- Aihepiirit: kansallisuudet ja kulttuurit, venäläinen juhlakulttuuri, vuorovaikutus ihmisten välillä, uskonto ja arvomaailma, sää ja luonto
- Kielioppi: substantiivien ja adjektiivien taivutus yksikössä ja monikossa (nominatiivi, akkusatiivi, datiivi, instrumentaali ja prepositiionaali), verbien aspektit, akkusatiivia vaativat prepositiot, datiivia vaativat prepositiot, prepositiionaalia vaativat prepositiot, substantiivien deminutiivimuodot
- Kirja: *Ponjatno! 2 – Lukion B3-venäjää. (teksti- ja harjoituskirja samassa). Otava.*

VE5 Hyvinvointi ja huolenpito (LOPS 2016)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

- Aihepiirit: ihmiselämä, terveys, hyvinvointi, ulkonäkö, teknologia, mielipiteen kertominen, puhelimesta puhuminen
- Kielioppi: substantiivien ja adjektiivien genetiivi, sijamuotoihin liittyvät poikkeukset, aspektien kertaus, lukusanojen kertaus, konditionaali, imperatiivi, päiväykset ja vuosiluvut
- Kirja: *Ponjatno! 2 – Lukion B3-venäjää. (teksti- ja harjoituskirja samassa). Otava.*

VE6 Kulttuuri ja mediat (LOPS 2016)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmioihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

- Aihepiirit: kulttuuri, mediat, venäläinen nykykulttuuri ja kirjallisuus, elokuvat, lippujen ostaminen kulttuuritapahtumiin, hotelli ja matkustussanaston kertaaminen
- Kielioppi: konjunktiot, lisää liikeverbejä ja pronomineja
- Kirja: *Ponjatno! 2 – Lukion B3-venäjää. (teksti- ja harjoituskirja samassa). Otava.*

VE7 Opiskelu, työ ja tulevaisuus (LOPS 2016)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

- Aihepiiri: elämä lukion jälkeen, opiskelu ja työelämä
- Kielioppi: kertausta ja uutta ajanilmauksista, adjektiiveista, adverbista, sijamuodoista, lukusanoista, kieltosanoista, verbeistä, uutena relatiivipronominit, ryhmälukusanat ja kollektiiviluvut
- Kirja: *Ponjatno! 3 – Lukion B3-venäjää. (teksti- ja harjoituskirja samassa). Otava.*

VE8 Yhteinen maapallomme (LOPS 2016)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

- Aihepiiri: politiikka, ympäristö, kestävä kehitys, asuminen ja kotityöt
- Kielioppi: aspektien, imperatiivin ja liikeverbien kertaaminen ja syventäminen, partisiippien ja gerundien muodostus ja käyttö, passiivi, verbien etuliitteet
- Kirja: *Ponjatno! 3 – Lukion B3-venäjää. (teksti- ja harjoituskirja samassa). Otava.*

RANSKA (B3) (=lukiossa alkava ranska)

Arviointi Opintojaksot/Kurssit arvostellaan numeroin 4–10/Suoritettu–Hylätty.

Valinnaiset valtakunnalliset opinnot

RAB31 Perustason alkeet 1 (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

RAB32 Perustason alkeet 2 (LOPS 2021)

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

PITKÄ MATEMATIIKKA

Arviointi Opintojaksot / Kurssit arvostellaan numeroin 4–10.

Järjestys Katso opintojakso-/kurssikaavion järjestys alapuolella.

Opintojaksojen / Kurssien suoritusjärjestys
MAY, LYHYEN JA PITKÄN MATEMATIIKAN YHTEINEN OPINTOJAKSO (2op) LOPS2021
MAA2 (3 op) LOPS2021
MAA3 (2 op) LOPS2021
MAA4 (3 op) LOPS2021
MAA5 (LOPS2016)
MAA6 (LOPS2016)
MAA7 (LOPS2016)
MAA8 (LOPS2016)
MAA12 (syventävä kurssi) (LOPS2016)
MAA9 (LOPS2016)
MAA10 (LOPS2016)
MAA13 (syventävä kurssi)

Oppikirjat Tekijä Pitkä matematiikka 5 - 13 TAI vastaavat digi-kirjat; SanomaPro
MAOL-taulukot, Otava

Laskin Graafinen laskin Texas Instrument TI-nspire CX CAS (CAS-tunnus ylänurkassa) tai vastaava laskinohjelmisto

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

MAY1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

MAA2 Funktiot ja yhtälöt (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät

- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

MAA3 Geometria (LOPS2021)

- Keskeiset sisällöt
- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

MAA4 Analyttinen geometria ja vektorit (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Pakolliset kurssit

MAA 5 Analyttinen geometria (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

MAA 6 Derivaatta (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

MAA 7 Trigonometriset funktiot (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- yhdistetyn funktion derivaatta
- trigonometristen funktioiden derivaatat

MAA 8 Juuri- ja logaritmifunktiot (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- potenssien laskusäännöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

MAA 9 Trigonometriset funktiot ja lukujonot (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

MAA 10 Integraalilaskenta (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka, todennäköisyyksien laskusäännöt, diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma • diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma Valtakunnalliset

Syventävät kurssit

MAA 12 algoritmit matematiikassa (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- iterointi ja Newtonin menetelmä
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- suorakaidesääntö, puolisuunnikasääntö ja Simpsonin sääntö

MAA 13 Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (LOPS2016) (soveltaen, älä tilaa tätä kirjaa)

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa

LYHYT MATEMATIIKKA**Arviointi** Opintojaksot / Kurssit arvostellaan numeroin 4–10.**Järjestys** Opintojaksot / Kurssit suositellaan suoritettaviksi numerojärjestyksessä**Oppikirjat** *Tekijä Lyhyt matematiikka 4, 5, 6, 7 ja 8 TAI vastaavat digikirjat; SanomaPro*
MAOL-taulukot, Otava**Laskin** Graafinen laskin Texas Instrument TI-nspire CX CAS (CAS-tunnus ylänurkassa) tai vastaava laskinohjelmisto

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

MAY1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri

- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

MAB3 Geometria (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Pakolliset kurssit

MAB4 Matemaattisia malleja (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla
- lukujonot matemaattisina malleina

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

MAB6 Talousmatematiikka (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

Syventävät kurssit

MAB7 Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä

MAB8 Tilastot ja todennäköisyys II

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin käsite

FYSIIKKA

Arviointi Opintojaksot / Kurssit arvostellaan numeroin 4–10.
Oppikirja *Fysiikka 4 –7, SanomaPro*
MAOL-taulukot, Otava

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

FY1–2 Fysiikka luonnontieteenä ja osana yhteiskuntaa (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus
- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

FY3 Energia ja lämpö (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

FY4 Voima ja liike (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Syventävät kurssit

FY4 Voima ja liike (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudelle
- vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus
- etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus
- liikeyhtälö
- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- liikemäärän säilymlaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset
- liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymlaki
- mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitukset ja puutteet

FY5 Jaksollinen liike ja aallot (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa
- tasainen ympyräliike

- gravitaatiovuorovaikutus
- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot
- ääni aaltoliikeilmionä
- mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen

FY6 Sähkömagnetismi (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energia- ja viestintäteknologiassa
- magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä
- sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki
- generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio • tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen

FY7 Aine ja säteily (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt

- näkökulmia fysiikan ja kosmologian kehittymiseen
- energian kvantittuminen
- sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit
- aaltohiukkasdualismi
- atomiytimen rakenne
- ydinreaktiot, ydinenergia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi
- radioaktiivisuus ja hajoamislaki
- säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö
- tiedonhankinta, esittäminen ja arvioin

KEMIA

Arviointi Opintojaksot / Kurssit arvostellaan numeroin 4–10.

Järjestys: Opintojaksot / Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Oppikirjat MOOLI 2, 3, 4 ja 5. Otava.
MAOL-taulukot, Otava

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

KE1–2 Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio
- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävä elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Syventävät kurssit

KE 2 Ihmisen ja elinympäristön kemia (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt:

kemian merkitys terveyden ja hyvinvoinnin kannalta, orgaanisten yhdisteiden rakenteiden mallintaminen, avaruusrakenne ja isomeria sekä ominaisuuksien selittäminen rakenteiden avulla, ainemäärä ja pitoisuus, työvälaineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus, aineen rakenteen analyysimenetelmät

Oppikirja: MOOLI 2 - *Ihmisen ja elinympäristön kemiaa*. Otava.

KE 3 Reaktiot ja energia (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt:

kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta, kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia, aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen yksinkertainen laskennallinen käsittely, energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki, kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö, reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, titraus analyysimenetelmänä, tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen

Oppikirja: MOOLI 3 - *Reaktiot ja Energia*. Otava

KE 4 Materiaalit ja teknologia (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt:

kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa, metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari, atomin ulkoelektronirakenne ja jaksollinen järjestelmä alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä, hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot, sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi, kemiallisten reaktioiden laskennallinen soveltaminen, tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu, yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa

Oppikirja: MOOLI 4 – *Materiaalit ja teknologia*. Otava.

KE 5 Reaktiot ja tasapaino (LOPS2016)

Keskeiset sisällöt:

kemian merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa, kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä, homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen, happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset, tasapainoon liittyvät graafiset esitykset, homogeenisen ja happo-emästasapainon laskennallinen käsittely, tutkimustulosten ja -prosessin arviointi

Oppikirja: MOOLI 5 – *Reaktiot ja tasapaino*. Otava.

BIOLOGIA

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

BI1 Elämä ja evoluutio (LOPS2021)

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

BI2–3 Ekologian perusteet ja johdatus ympäristöekologiaan (LOPS2021)

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus

- monimuotoisuuden merkitys

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Syventävät kurssit

BI 3 Solu ja Perinnöllisyys (LOPS2016)

Sisältö: Kurssilla perehdytään geenien toimintaan, solun, yksilön ja populaation tasolla.

Kirja: *Bios 3. Happonen, Holopainen ym. SanomaPro.*

BI 4 Ihminen (LOPS2016)

Sisältö: Kurssilla perehdytään elimistöjen rakenteisiin ja elintoimintoihin. Ihmisen lisääntyminen, elämäntapa, yhteisöllisyys ja perinnöllisyyden merkitys ovat myös esillä. Puolustusmekanismien kautta tutustutaan sairauksien syntymekanismiin ja ennaltaehkäisyyn. Aistien toiminnan kertaus.

Kirja: *Bios 4. Ihmisen biologia. Happonen, Holopainen ym. SanomaPro*

BI 5 Biologian sovellukset (LOPS2016)

Sisältö: Syvennetään tietoa solun hienorakenteesta. Perehdytään geenin rakenteeseen ja toiminnan säätelyyn sekä geenitekniikkaan. Biotekniikan tarjoamat sovellusmahdollisuudet eri biotieteissä ja teollisuudessa tulee tutuksi. Biotekniikan mahdollisuudet ja uhkakuvat sekä eettiset ongelmat ovat keskustelun kautta pohdinnassa. Tehdään raportti genetiikan alalta.

Kirja: *Bios 5. Happonen, Holopainen, Sariola ym. SanomaPro*

MAANTIEDE

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

GE1 Maailma muutoksessa (LOPS2021)

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

Syventävät kurssit

GE 2 Sininen planeetta (LOPS2016)

Sisältö: Kurssilla syvennetään luonnon toiminnan ymmärtämiseen luonnon ilmiöiden ja järjestelmien ymmärtämisen avulla.

Kirja: *Geos 2. Sininen planeetta. Cantel, Jutila, Lappalainen ym. SanomaPro*

GE 3 Yhteinen maailma (LOPS2016)

Sisältö: Luonnon ja ihmisen välinen vuorovaikutus on keskeisen tarkastelun kohteena ihmismaantieteen näkökulmasta. Väestö-, alue-sosiaali- ja talousrakenteet ovat keskeisesti esillä kurssin aikana. Myös globalisaation vaikutukset kestävän kehityksen näkökulmasta on yleisenä teemana esillä kurssilla.

Kirja: *Geos 3. Yhteinen maailma. Cantel, Jutila ym. SanomaPro.*

GE 4 Geomedia (LOPS2016)

Sisältö: Kurssilla laaditaan oman toiminnan vaihtoehtoina maantieteellisesti rajatusta alueesta tai maantieteellisestä ilmiöstä pienimuotoinen tutkielma. Karttojen käytön perusteita. Maantieteen tarkastelua poikkitieteellisenä aineena. Paikkatieto tutuksi.

Kirja: *Geos 4. Geomedia – tutki, osallistu, vaikuta Cantell, Jutila, Kolehmainen. SanomaPro.*

USKONTO

Arviointi: Opintojaksot / Kurssit arvioidaan numeroin 4–10. Arvioinnin perusteena on koe ja tuntiaktiivisuus. Muista mahdollisista arviointiin vaikuttavista asioista sovitaan erikseen opettajan kanssa.

Pakolliset valtakunnalliset opinnot**UE1 Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (LOPS2021)**

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnon vapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

UE2 Maailmanlaajuinen kristinuskon (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisuus ilmiönä
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinuskon ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Syventävät kurssit**UE 3 Maailman uskontoja (LOPS2016)**

Sisältö: Maailmanuskonnot ja uskonnolliset liikkeet. Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneet uskonnot.

Kirja: *Verso 3 Maailman uskontoja. SanomaPro.* Voit valita kurssille oppikirjasta digiversion paperikirjan sijaan halutessasi.

UE 4 Uskonto Suomessa (LOPS2016)

Sisältö: Uskonnon historia ja nykytilanne Suomessa. Uskontokritiikki.

Kirja: *Verso 4 Uskonto Suomessa. SanomaPro.* Voit valita kurssille oppikirjasta digiversion paperikirjan sijaan halutessasi.

UE 5	Uskonnot tieteessä, taiteessa ja mediassa (LOPS2016)
Sisältö	Uskonnon tutkimus sekä sen vaikutukset taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Kirja	<i>Verso 5–6 Uskonto kulttuurissa ja mediassa. SanomaPro.</i> Kirja kattaa myös UE 6-kurssin.
UE 6	Uskonto ja media (LOPS2016)
Sisältö	Uskonnollinen media, median käyttö uskonnoissa ja median vaikutus uskontoilmiöihin.
Kirja	<i>Verso 5–6 Uskonto kulttuurissa ja mediassa. SanomaPro.</i>

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Arviointi Opintojaksot arvioidaan numeroin 4–10. Arviointiperusteet käydä opintojakson aluksi yhdessä läpi. Oppimista arvioidaan monin tavoin: arviointiin vaikuttavat opiskelijoiden työskentelyn määrä ja laatu, osallistuminen tuntityöskentelyyn, koe tai muut työt sekä muut yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut tehtävät. Arviointimenetelmät voivat vaihdella opintojakson painotuksista riippuen. Opiskelijat arvioivat myös itse omia oppimistuloksiaan ja työskentelyään. Poissaolojen korvaamiseksi voidaan määrätä lisätehtäviä.

Osa opinnoista suoritetaan itsenäisesti. Itsenäiset osiot sovitaan opintojakson aluksi.

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

ET1 Minä ja hyvä elämä (LOPS201)

Keskeiset sisällöt

- minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.

ET2 Minä ja yhteiskunta (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäriäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdetodellisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

FILOSOFIA

Arviointi Opintojaksot / Kurssit arvioidaan numeroin 4–10. Arvioinnin perusteena on koe ja tuntiaktiivisuus. Muista mahdollisista arviointiin vaikuttavista asioista sovitaan erikseen opettajan kanssa. Kurseilla voi käyttää kirjojen sähköisiä versioita halutessaan.

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa
- Filosofian keskeiset osa-alueet ja filosofian luonne

Pakolliset kurssit

FI 2 Etiikka (LOPS2016)

Sisältö Hyvän elämän perusteet ja eettiset ongelmakohdat.

Kirja *Argumentti 2. Etiikka*. SanomaPro.

Syventävät kurssit

FI 3 Yhteiskuntafilosofia (LOPS2016)

Sisältö Yhteiskuntafilosofian keskeiset käsitteet ja suuntaukset. Yksilön oikeudet ja velvollisuudet.

Kirja *Argumentti 3. Yhteiskuntafilosofia*. SanomaPro

FI4 Tieto, tiede ja todellisuus (LOPS2016)

Sisältö Filosofisia teorioita todellisuudesta, totuudesta, tiedosta ja tieteestä.

Kirja *Argumentti 4. Tieto, tiede ja todellisuus*. SanomaPro.

PSYKOLOGIA

Arviointi Opintojaksot / Kurssit arvioidaan numeroin 4–10. Arvioinnin perusteena on koe ja tuntiaktiivisuus. Muista mahdollisista arviointiin vaikuttavista asioista sovitaan erikseen opettajan kanssa. Kurseilla on mahdollista käyttää kirjojen sähköisiä versioita halutessaan.

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

Psykologia tieteenä

- Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista
- psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyyssuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

PS2 Kehittyvä ihminen (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyykskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus
- Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana
- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys
- Psykologinen tutkimus
- kaksos- ja adoptiotutkimus
- pitkittäis- ja poikittaistutkimus
- esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

Syventävät kurssit

PS 3 Tietoa käsittelevä ihminen (LOPS2016)

Sisältö Tiedonkäsittelyn perusteet, kognitiivisten toimintojen neuropsykologinen perusta, aivotutkimus, havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti.

Kirja *Motiivi 3. Tietoa käsittelevä ihminen.* SanomaPro

PS 4 Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys (LOPS2016)

Sisältö Tunteet, psyykinen hyvinvointi, uni ja nukkuminen, stressi, kriisit, mielenterveyden ongelmat ja hoito.

Kirja *Motiivi 4. Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys.* SanomaPro.

PS 5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (LOPS2016)

Sisältö Persoonallisuus ja sen tutkiminen ja sosiaalipsykologiaa.

Kirja *Motiivi 5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen.* SanomaPro.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

PS 6 Sosiaalipsykologia

Sisältö Syventymistä sosiaalipsykologiaan. Joukkokäyttäytyminen, rasismi, attraktio ja ryhmien dynamiikka.

Kirja *Sosiaalipsykologia*. Ahokas-Ferchen-Hankonen-Lautso-Pyysiäinen. SanomaPro.

HISTORIA

Arvioinnin perusteena on koe ja tuntiaktiivisuus. Muista mahdollisista arviointiin vaikuttavista tekijöistä sovitaan erikseen opintojakson / kurssin alkaessa. Arvioinnissa voidaan käyttää kokeiden asemasta opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

HI2 Kansainväliset suhteet (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

Pakolliset kurssit

HI3 Itsenäisen Suomen historia (LOPS2016)

Kurssi kertoo suomalaisen yhteiskunnan nopeasta muutoksesta viimeisen 200 vuoden aikana. 1800-luvun köyhästä maatalousmaasta tuli yksi maailman vauraimmista teollisuusmaista. Kurssin aikana nähdään modernin suomalaisuuden historia unohtamatta arkea. Suomen historia on aina ollut osa Euroopan ja koko maailman historiaa. Historialliset käännekohtat opiskellaan erilaisten tulkintojen kautta.

Kirja: *Historia ajassa 3 – Itsenäisen Suomen historia*. SanomaPro.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

HI4 Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (LOPS2016)

Kurssi sisältää eurooppalaisen kulttuurin kehityksen sen syntysijoilta antiikin Kreikasta nykyaikaan saakka. Kursin aikana käsitellään aatteita, tieteitä ja taiteita ja niiden vaikutusta eurooppalaisen identiteetin syntyyn.

Kirja: *Historia ajassa 4 – Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys*. SanomaPro.

HI 5 Ruotsin itämaasta Suomeksi (LOPS2016)

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen.

Kirja: *Historia ajassa 5. Ruotsin itämaasta Suomeksi*. SanomaPro.

HI 6 Maailman kulttuurit kohtaavat (LOPS2016)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Kirja: *Historia ajassa 6 – Maailman kulttuurit kohtaavat*. SanomaPro.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit (järjestetään mahdollisuuksien mukaan)

HI 7 Historiaa kerraten

Kurssilla kootaan aikajanelle historian osa-alueita ja muodostetaan yhtenäinen kokonaiskuva menneisyydestä. Kurssilla kerrataan ja syvennetään lukion historian keskeisiä osa-alueita (talous- ja sosiaalhistoria, kulttuurihistoria, poliittinen historia ja Suomen historia) ja parannetaan valmiuksia ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla esseiden kirjoittamista dokumentin, tilaston, graafin ja kuvan pohjalta.

YHTEISKUNTAOPPI

Opintojaksot / Kurssit arvioidaan pääsääntöisesti numeroin 4–10, mutta arvioinnissa voidaan käyttää kokeiden asemasta opintototehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

YH1 Suomalainen yhteiskunta (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Pakolliset kurssit

YH 2 Taloustieto (LOPS2016)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestäväen kehityksen näkökulmasta.

Oppikirja: *Jokaisen talous*. Sanoma Pro. Uusin painos.

YH 3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (LOPS2016)

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssin keskeiset sisällöt: eurooppalaisuus ja eurooppalainen identiteetti; Euroopan yhdentymisen tavoitteet ja toiminta ja turvallisuus ja tulevaisuuden muuttuvat haasteet.

Oppikirja: *Jokaisen maailma*. Sanoma Pro. Uusin painos.

Valtakunnallinen syventävä kurssi

YH 4 Kansalaisen lakitieto (LOPS2016)

Tarinalliset keissit johdattavat aiheiden käsittelyyn ja siihen, miten oikeustapauksia ratkotaan. Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Keskeisiä teemoja: mm. perhe- ja perimysoikeus, kulutus, riita- ja rikosoikeuden periaatteet sekä ympäristö- ja tekijänoikeus.

Oppikirja: *Jokaisen laki*. Sanoma Pro. Uusin painos.

Koulukohtainen soveltava kurssi (järjestetään mahdollisuuksien mukaan)

YH 5 Yhteiskunta nyt -kertauskurssi

Kurssilla kerrataan ja syvennetään lukion yhteiskuntaopin keskeisiä osa-alueita (yhteiskuntatieto, taloustieto, lakitieto ja eurooppalaisuus) ja parannetaan valmiuksia ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla esseiden kirjoittamista dokumentin, tilaston, graafin ja kuvan pohjalta.

MUSIIKKI

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

MU1 Intro – kaikki soimaan (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Pakolliset kurssit

MU 2 Moniääninen Suomi (LOPS2016)

Sisältö Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Syventävät kurssit

MU 3 Ovet auki musiikille (LOPS2016)

Sisältö Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

MU 4 Musiikki viestii ja vaikuttaa (LOPS2016)

Sisältö Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikutusta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

MU5 Lukiodiplomi (LOPS2016)

Musiikin lukiodiplomi perustuu lukion musiikinopetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä opiskelijan lukioaikaiseen musiikinopiskeluun. Lukiodiplomin suorittaminen on osoitus erityisestä harrastuneisuudesta musiikissa ja musiikillisesta erityisosaamisesta. Musiikin lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on vähintään neljän musiikin lukiokurssin suorittaminen. Kysy lisätietoja opettajalta.

KUVATAIDE

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Pakolliset kurssit

KU 2 Ympäristö, paikka ja tila (LOPS2016)

Sisältö Luonnon, rakennetun ympäristön ja esineympäristön tarkastelu perinteen pohjalta tulevaisuuden ympäristösuunnitteluun tähdäten. Arkkitehtuurin käsitteitä, taideteollisuus ja kestävä kehitys. Taide ja ympäristön suhde.

Syventävät kurssit

KU 3 Media ja kuvien viestit (LOPS2016)

Sisältö Kuva vallan välineenä, kuvan valheellisuus ja todellisuus. Sosiaalinen media. Mainonnan ja viihteen kuvat. Graafisen suunnittelun harjoittelua. Digitaalisen kuvan editointi. Oman elokuvan tai valokuvasarjan toteuttaminen itsenäisesti tai ryhmässä. Lukion tapahtumien taltiointi.

KU 4 Taiteen kuvista omiin kuviin (LOPS2016)

Sisältö Taidekuvan tulkintaa sanoin ja kuvin. Eri aikakausien ja tyylien ilmeneminen kuvataiteessa ja omat taidekokeilut. Henkilökohtaisen taiteellisen ilmaisun hakeminen ja syventäminen. Kurssi kestää kaksi viikonloppua: toisena keskitytään maalaustaiteen historiaan ja keinoihin, toisena piirustustaiteeseen ja omaan graafiseen käsialaan. Myös kolmiulotteinen työ voi sisältyä kurssiin.

KU5 Kuvataiteen lukiodiplomikurssi (LOPS2016)

Sisältö Kuvataiteen lukiodiplomi on näyttö, joka suoritetaan itsenäisesti kuvataideopettajan valvonnassa. Lukiodiplomi toteutetaan yhden lukion soveltavan kurssin aikana. Sen suorittamiseen varataan 38 tuntia. Ennen lukiodiplomin suorittamista opiskelijalla täytyy olla suoritettuna vähintään neljä (4) lukion hyväksymää kuvataiteen kurssia. Kysy lisätietoja opettajalta.

Opetushallitus on kehittänyt lukiodiplomit, jotta lukion opiskelija saisi mahdollisuuden antaa erityisen näytön osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan taito- ja taideaineissa. Lukiodiplomit täydentävät muiden lukio- opintoihin liittyvien erillisten näyttöjen tavoin lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista. Opetushallitus on vahvistanut valtakunnalliset lukiodiplomin suorittamisen ehdot, arviointikriteerit ja todistuksen muodon. Osassa lukiodiplomeista tehtävät vaihtuvat vuosittain, ja ne julkaistaan näillä sivuilla loppukeväästä. Tehtävät löytyvät: <http://www.edu.fi/lukiokoulutus/lukiodiplomit>

LIIKUNTA

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

LI1 Oppiva liikkuja (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit
- luontoliikuntaan tutustuminen

Pakolliset kurssit

LI2 Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2) (LOPS2016)

Opiskelija monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan ja saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen. Opiskelija saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen. Hän oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä sekä oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä. Opiskelija kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

LI3 Uudet mahdollisuudet (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen
- liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen
- lihaskunto- ja voimaharjoittelu
- talviliikuntamuodot

Syventävät kurssit

LI4 Yhdessä liikkuen (LI4) (LOPS2016)

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Kurssin sisältönä on yhdessä toteutettava vanhojenpäivän tanssit -kokonaisuus.

LI5 Kuntoliikunta (LI5) (LOPS2016)

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisuuden kokemuksia.

Liikunnan koulukohtaiset soveltavat kurssit

LI7 Liikuntadiplomikurssi (LI7) (LOPS2016)

Lukion liikuntadiplomi suoritetaan valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti. Kurssin tarkoituksena on lukion liikuntakurssien ja oman liikuntaharrastamisen tietojen ja taitojen reflektointi. Liikuntadiplomikurssi vaatii viiden liikuntakurssin suorittamisen lukion aikana. Kurssilla opiskelija valmistelee portfolion liikuntakokemuksistaan ja kehittymisestään. Diplomiin kuuluvat myös monipuoliset fyysisen kunnon ja motoristen taitojen testit. Lisäksi oppilas osoittaa erityisosaamisen omassa liikuntalajissaan sekä tekee kirjallisen tutkielman liikunnan ja terveyden aihealueelta.

Valinnaiset paikalliset opinnot / Soveltavat paikalliset kurssit

LI6 Syysvaellus

Keskeiset sisällöt

- Vaellus ja yöpyminen maastossa
- Retkeilytaitojen harjoittelu ja yhteistyö
- Lapin luontoon tutustuminen
- Kokemusten reflektointi

LI7 Talvivaellus

Keskeiset sisällöt

- Hiihtovaellus (hengitys- ja verenkiertoelimistön kehittäminen) ja kulkeminen luonnossa
- Varustautuminen talvihiihtovaellukselle, talviretkeilytaidot, selviytyminen hankalissakin olosuhteissa
- Yhdessä toimiminen

TERVEYSTIETO

TE1 Terveysvoimavarana (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

Terveiden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli
- terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet
- mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan
- opiskeluhyvinvointi

Syventävät kurssit

TT 2 Ihminen, ympäristö ja terveys (LOPS2016)

Sisältö: Ihmisen hyvinvointi ja terveys ovat arjen asioita. Valintamme ja ympäristötekijät sekä elämäntapamme terveystekijöinä ovat keskeisessä asemassa. Myös perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyttä tarkastellaan.

Kirja *Terve 2, Ihminen, ympäristö ja terveys*. Fogelholm, Huuhka, Reinikkala, Sundman. SanomaPro.

TT 3 Terveyttä tutkimassa (LOPS2016)

Sisältö: Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla syvennetään aikaisemmin opittua tietoa. Tutustutaan terveyden tieteellisiin tutkimusmenetelmiin. Toteutetaan pienimuotoisia terveystietokartoituksia. Kehitetään terveystiedon kriittistä lukutaitoa. Perehdytään suomen hoitojärjestelmään.

Kirja *Terve 3, Terveyttä tutkimassa*. Fogelholm, Huuhka ym. SanomaPro.

OPINTO-OHJAUS

Pakolliset valtakunnalliset opinnot

OP1 Minä opiskelijana (LOPS2021)

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämäänsä sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Pakolliset kurssit

OP2 Jatko-opinnot ja työelämä (LOPS2016)

Kurssilla jatketaan OP1-kurssin aihepiirien syventämistä. Kurssin keskeisinä teemoina ovat jatko-opinnot sekä työelämätaidot. Kurssilla perehdytään jatkokoulutusmahdollisuuksiin sekä tutustutaan työelämään ja sen vaatimuksiin. Kurssin aikana päivitetään omat ylioppilaskirjoitussuunnitelmat sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelmat.

Paikalliset valinnaiset opinnot / Soveltavat kurssit

OP 3 Oppimaan oppiminen (järjestetään mahdollisuuksien mukaan)

Keskeisenä tavoitteena on perehdyttää opiskelijat lukio-opintoihin, opintovalintoihin ja opiskelutekniikkaan: suunnitelmallisuus, tavoitteiden asettaminen, ajankäyttö, oleellisen tiedon löytäminen, muistaminen, muistiinpanojen tekeminen. Opintojaksolla tehdään paljon harjoituksia.

OP 4 Oppilaskuntatoiminta

Kurssista annetaan suoritusmerkintä niille opiskelijoille, jotka ovat toimineet oppilaskunnan hallituksessa (1 op / ½ kurssia yhdestä vuodesta).

OP 5 Tutortoiminta

Lukion tutorin tehtäviin kuuluvat mm. lukioon tulevien ohjaaminen syyslukukauden alussa, opastaminen ja auttaminen ensimmäisen vuoden aikana, lukio-opiskelun esittely 9-luokkalaisille, koulun esittely vieraille. Tutortoiminnasta annetaan 1 op / ½ kurssia (19 h).

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT / SOVELTAVAT KURSSIT LV. 2021–2022

1. SOSIAALIPSYKOLOGIAN KURSSI (1 kurssi)

Kurssilla syvennetään sosiaalipsykologista tietämystä. Teemat joukkohypnoosista jalkapallohuliganismiin. Kurssi palvelee myös erinomaisesti yo-kirjoituksiin valmistautumista.

2. TAITEIDEN VÄLINEN KURSSI

Taiteiden välinen kurssi järjestetään yhteistyössä kuvataiteen ja musiikin oppiaineiden kanssa.

3. OPPILASKUNTATOIMINTA (1–2 op / 0,5 – 1 kurssia)

Kurssista annetaan suoritusmerkintä niille opiskelijoille, jotka ovat toimineet oppilaskunnan hallituksessa 2 vuotta – ½ kurssia yhdestä vuodesta. (2 vuotta = 2 op, 1 vuosi = 1 op)

4. TUTORTOIMINTA (1–2 op / 0,5–1 kurssia)

Lukion tutorin tehtäviin kuuluvat mm. lukioon tulevien ohjaaminen syyslukukauden alussa, opastaminen ja auttaminen ensimmäisen vuoden aikana, lukio-opiskelun esittely 9-luokkalaisille ja koulun esittely vieraille. Tutorina toimivalle opiskelijalle annetaan 1–2op / ½–1 kurssia tuntimäärästä riippuen.

5. SYYSVAELLUS (2 op / 1 kurssi)

Syysvaellus järjestetään elokuussa, mikäli on tarpeeksi osallistujia.

6. TALVIVAELLUS (2 op / 1 kurssi)

Ajankohta selviää myöhemmin, mikäli on tarpeeksi osallistujia.

6. EUROOPPA JA KULTTUURI (2 op / 1 kurssi)

Euroopan kulttuuriin tutustuminen eri oppiaineiden näkökulmasta. Mahdollinen ekskursio. Kurssi toteutetaan tiimityöskentelynä.

7. ABI-KURSSIT

Toteutus 1. ja 3. jaksossa. Abi-kursseilla kerrataan ja valmistaudutaan eri oppiaineissa ylioppilaskirjoituksiin.

8. LUKIODIPLOMIKURSSI (1 kurssi) Kuvaamataito, musiikki, liikunta

9. Soveltaviin opintoihin löytyy runsaasti vaihtoehtoja **Revontuli-Opistosta**, jonka kurssitarjontaan voit tutustua opiston nettisivuilla osoitteessa: www.revontuliopisto.fi

Levi Snow Sport Academy

Levi Snow Sport Academyssä voit lukio opintojesi ohella suorittaa 30 opintopistettä paikallisina valinnaisina opintoina / 15 lukion soveltavaa kurssia. Valmentamisen kulmakivet ovat taidon oppimisen lisäksi tunne-, tietoisuus- sekä ajattelutaitojen kehittäminen.

Monitaitolinja

Monitaitolinjan opintoihin kuuluu alppihiihdon ja lumilautailun perustaitojen harjoittelu, sekä tutustuminen myös muihin lumilajeihin. Opinnoissa valmistaudut hiihdonopettaja koulutuksiin, jotka suoritetaan kolmantena lukuvuotena. Kurssien jälkeen suoritat palkallisen työharjoittelun Levin Hiihtokoulussa.

FreeRide-koulutus

FreeRide koulutuksessa kehityt vapaalaskijaksi ja opit toimimaan turvallisesti kaikissa olosuhteissa. Iso osa opintoja on lumiturvallisuus ja maastossa liikkuminen ja siellä laskeminen. FreeRide-koulutukseen kuuluu myös hiihdonopettaja koulutus kolmantena lukuvuotena ja suoritat myös palkallisen työharjoittelun Levin hiihtokoulussa.

Huippu-urheilulinja

Huippu-urheilulinjan opiskelijat harjoittelevat opintojensa ohella ammattimaisesti tähtäimenään urheilijanura alppihiihdossa ja voittaa oma poro Levin maailmancupissa.

Ylioppilaskirjoitukset ja ylioppilastutkinto

Ennen kevättä 2022 aloittaneen kokelaan tutkintoon kuuluu vähintään neljä koetta, joista äidinkielen koe on kaikille pakollinen. Kokelas valitsee kolme muuta tutkintonsa pakollista koetta seuraavien neljän kokeen joukosta: toisen kotimaisen kielen koe, yksi vieraan kielen koe, matematiikan koe ja reaaliaineissa järjestettävä koe. Kokelas voi lisäksi sisällyttää tutkintoonsa yhden tai useamman ylimääräisen kokeen. Ylioppilastutkintoon voi kuulua vain yksi koe samassa oppiaineessa.

Ylioppilastutkintoon kuuluvien kokeiden tehtävät laaditaan kussakin oppiaineessa niiden kurssien oppimäärien mukaan, joista lukiolain nojalla säädetään lukiokoulutuksen tuntijaon mukaisina pakollisina kursseina ja valtakunnallisina syventävinä opintoina tarjottavina kursseina.

Matematiikassa ja toisessa kotimaisessa kielessä järjestetään vaativuudeltaan kahden eri tason mukaiset kokeet. Vieraisissa kielissä voidaan järjestää kahden eri tason mukaiset kokeet. Kokelas saa lukio-opinnoistaan riippumatta valita, kumman tason mukaiseen kokeeseen hän edellä mainituissa aineissa osallistuu. Vähintään yhden tutkinnon pakollisista kokeista tulee olla vaativampi koe tai toisen kotimaisen kielen kokeena suoritettu äidinkielen koe.

Ylioppilastutkinto tulee suoritetuksi, kun kokelas on suorittanut hyväksytysti pakolliset kokeet. Jos kokelas on hylätty yhdessä pakollisessa kokeessa, hän voi saada ylioppilastutkintotodistuksen, jos hänen kompensatiopisteensä riittävät. Tällöin hylätty arvosana merkitään ylioppilastutkintotodistukseen.

Opiskelija saa osallistua kirjoituksiin, kun hän on suorittanut kyseisen aineen pakolliset kurssit. Kannattaa kuitenkin huomioida, että koetehtävät laaditaan pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien mukaan. Luvan kirjoituksiin osallistumiseen antaa rehtori.

Yo-tutkinnon saa hajauttaa enintään kolmeen peräkkäiseen tutkintokertaan, eli toisin sanoen kaikkien pakollisten aineiden kirjoituksiin tulee osallistua tänä aikana. Tutkintoa voi täydentää myöhemmin. **Lue tarkemmat ja päivitetty ohjeet: www.ylioppilastutkinto.fi.**

Hylätyn pakollisen kokeen saa uusia kaksi kertaa kokeen tutkintokertaa välittömästi seuraavan kolmen tutkintokerran aikana. Hylätyn ylimääräisen kokeen saa uusia kaksi kertaa ilman aikarajaa. Hyväksytyt kokeet saa uusia kerran ilman aikarajaa. Ylioppilastutkintoa saa myöhemmin myös täydentää. Ylioppilaksi valmistumisen jälkeen voi osallistua myös muihin ainereaalikokeisiin, joista saa sitten erillisen todistuksen.

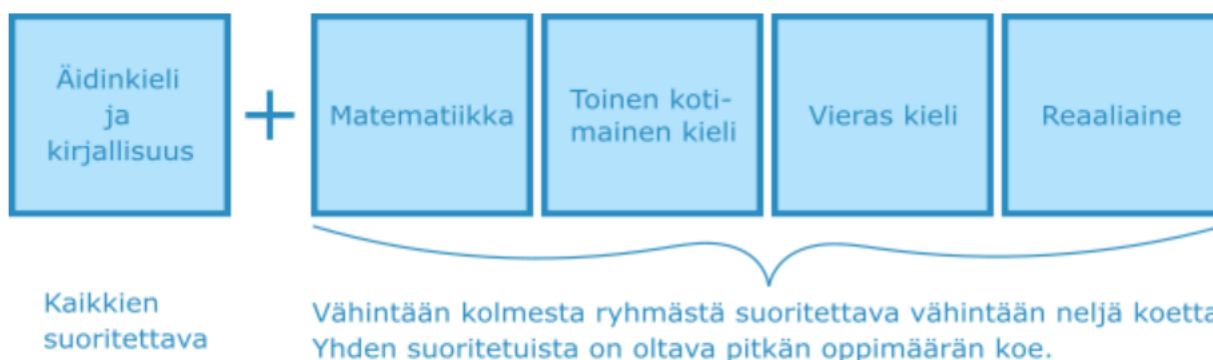
Kokeet arvostellaan seuraavilla arvosanoilla ja pisteillä: laudatur (7) eximia cum laude approbatur (6) magna cum laude approbatur (5) cum laude approbatur (4) lubenter approbatur (3) approbatur (2) improbatur (0). Yo-tutkintotodistukseen merkitään vain hyväksytyt kokeet, ellei kokelas anna yo-tutkintolautakunnalle lupaa hylätyn kokeen suorituksen merkitsemiseen. (Koskee ns. kompensaatiotapauksia.) Jos kokelas uusii kokeen ennen todistuksen antamista, niin tällöin todistukseen merkitään kokelaan saamista arvosanoista parempi.

Huom! Vaikka kaikki pakolliset yo-kokeet olisivat menneet läpi, ei opiskelija saa yo-tutkintotodistusta, jos pakollisia kursseja puuttuu tai minimikurssimäärä (75 kurssia) ei ole valmis. Jos kurssimäärä jää tällä tavalla vajaaksi, on opiskelijan ilmoitettava asia hyvissä ajoin kansliaan (heti yo-kokeiden tulosten tultua), jotta asia ehditään ilmoittaa YTL:lle ennen kuin valmistuneiden lista julkaistaan netissä. Anottaessa kuulovamman, lukihäiriön, sairauden, vamman tai vieraskielisyyden huomioon ottamista ylioppilastutkinnossa tarvittavat hakemukset ja lausunnot laaditaan sähköisessä palvelussa ja rehtori lähettää ne lautakuntaan palvelun kautta.

KEVÄÄN 2022 TUTKINTOUUDISTUS

Uudistus koskee kokelaita, jotka aloittavat ylioppilastutkinnon suorittamisen keväällä 2022 tai sen jälkeen. Tutkinnon suorittaminen alkaa, kun kokelas ilmoittautuu ensimmäisen kerran suorittamaan ylioppilastutkinnon kokeita.

Uudessa tutkintorakenteessa ylioppilastutkintoon on sisällytettävä vähintään viiden tutkintoaineen kokeet. Kaikkien kokelaiden on sisällytettävä tutkintoonsa äidinkielen ja kirjallisuuden koe. Lisäksi tutkintoon on sisällytettävä vähintään neljä eri tutkintoaineen koetta vähintään kolmesta seuraavasta ryhmästä: matematiikka, toinen kotimainen kieli, vieras kieli ja reaaliaine. Kokeisiin tulee sisältyä vähintään yksi pitkän oppimäärän koe.

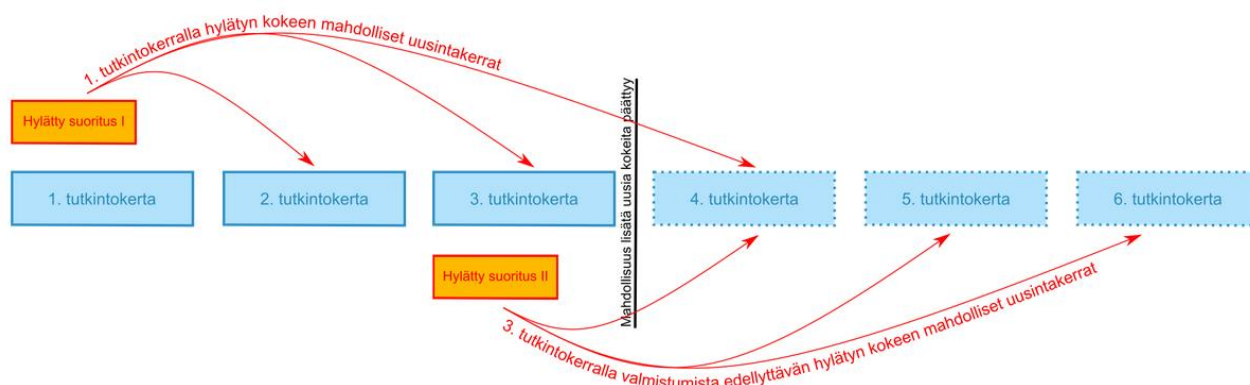
Tutkintoon vaadittujen viiden kokeen lisäksi kokelas voi suorittaa yhden tai useamman muun kokeen. Kokelas voi halutessaan suorittaa eri oppimäärien kokeita samassa tutkintoaineessa. Saman aineen eri oppimäärien kokeet voidaan kuitenkin laskea suoritukseksi vain kerran, esimerkiksi lyhyt ja pitkä matematiikka tai evankelisluterilainen uskonto ja ortodoksinen uskonto.

Tutkintoon vaadittavat kokeet suoritetaan enintään kolmena peräkkäisenä tutkintokertana. Hylätyn kokeen voi uusia kolme kertaa kolmella seuraavalla tutkintokerralla. Jos kokelas tulee hylätyksi jossakin valmistumisen edellyttämässä kokeessa kolmannella tutkintokerralla, tutkinnon suorittaminen voi ulottua kuuteen tutkintokertaan. Tutkintoon voi kuitenkin lisätä uusia kokeita vain ensimmäisen kolmen peräkkäisen tutkintokerran aikana. Jos kokelas on valinnut vaativamman tason kokeen aineessa, jossa on kahden tason mukaisia kokeita, ja saanut koesuorituksesta hylätyn arvosanan, hän voi kokeen uusiessaan vaihtaa sen tason. Tason vaihtaminen edellyttää kuitenkin, että vaadittuihin kokeisiin sisältyy yksi vaativamman tason koe.

Sairastuminen, ulkomailla tapahtuva päätoiminen opiskelu tai muun niihin rinnastettava painava syy voi pidentää tutkinnon suorittamista 1-2 tutkintokertaa. Jos kokelaan tutkinnon suorittaminen keskeytyy tällaisesta

syystä ja kokelas on estynyt osallistumasta kaikkiin kyseisen tutkintokerran kokeisiin, rehtorin on lähetettävä asiasta kirjallinen hakemus lautakuntaan.

Hyväksytyä koetta voi uusia rajoituksetta. Tutkinnon valmistumisen jälkeen hylättyä koetta voi uusia rajoituksetta ja tutkintoa voi täydentää uusilla tutkintoaineilla ja oppimäärillä.

Kokeiden suorittaminen ilman maksua

Oppivelvollisuuden laajeneminen vaikuttaa ylioppilastutkinnosta perittäviin tutkintomaksuihin. **Maksuttomuus koskee pääasiassa niitä opiskelijoita, jotka aloittavat lukion syksyllä 2021 tai myöhemmin.** Oppivelvollisuus ja maksuttomuus koskee vain Suomessa vakinaisesti asuvia. Oppivelvollisuus ja maksuttomuus ei koske niitä opiskelijoita, joiden kotikunta on Ahvenanmaalla.

Kokelas voi ilmoittautua maksuttomasti viiteen ensimmäiseen kokeeseen. Seuraavista kokeista peritään maksu. Jos kokelas ilmoittautuu saman tutkintokerran aikana useaan kokeeseen siten, että kokeita tulee yhteensä enemmän kuin viisi, kokelas valitsee maksuttomasti suoritettavat kokeet.

Jos kokelas saa maksuttomasti suoritettua kokeesta hylätyn arvosanan, hän saa uusia kokeen ilman maksua muutamien poikkeuksin. Hylätyn kokeen uusimisesta peritään maksu esimerkiksi seuraavissa tapauksissa:

- Kokelaan koe on hylätty, koska kokelas on jättänyt saapumatta koetilaisuuteen.
- Kokelaan koe on hylätty, koska kokelas ei ole jättänyt koesuoritusta arvosteltavaksi.
- Kokelaan koe on hylätty vilpin tai koetilaisuuden järjestyksen häiritsemisen vuoksi.

Maksuttomuus ei välttämättä kata kaikkia ylioppilastutkinnon valmistumisen edellyttämiä viittä koetta, jos kokelas suorittaa tutkinnossaan enemmän kuin vaadittavat viisi koetta. Viiden ensimmäisen kokeen ja näiden kokeiden hylättyjen arvosanojen suorittaminen antaa kokelaalle kuitenkin mahdollisuuden ylioppilastutkinnon maksuttomaan suorittamiseen, mikä on ollut oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena.

Oppivelvollisuus ja oikeus maksuttomaan koulutukseen laajenee vuosiluokka kerrallaan. Oikeus maksuttomaan lukiokoulutukseen ja ylioppilastutkintoon alkaa syksyllä 2021 niillä opiskelijoilla, jotka siirtyvät lukioon suoraan perusopetuksesta. Vastaavasti myös kahden tutkinnon eli ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon suorittaminen maksuttomasti laajenee vuosiluokka kerrallaan.

Maksuttomuus päättyy yleensä siihen, että opiskelija saa ylioppilastutkinnon, ammatillisen tutkinnon tai niitä vastaavat ulkomaiset opinnot valmiiksi. Jos opiskelija suorittaa samanaikaisesti ammatillista koulutusta ja lukion oppimäärää, maksuttomuus päättyy, kun opiskelija on suorittanut ammatillisen tutkinnon ja ylioppilastutkinnon. Jos opiskelija etenee eri tahdissa kuin oma ikäluokkansa tai hänen opintopolkunsa on epätyypillinen, opiskelijan oikeus maksuttomaan kokeiden suorittamiseen pitää tarkistaa opiskelutietojen ja lainsäädännön perusteella.

YLIOPPILASKOEPÄIVÄT

Syksy 2021

ma 13.9.	äidinkieli ja kirjallisuus, lukutaidon koe
ke 15.9.	PS, FI, HI, FY, BI
pe 17.9.	englanti pitkä oppimäärä
ma 20.9.	ruotsi, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ti 21.9.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
to 23.9.	UE/ET, YH, KE GE, TE
pe 24.9.	äidinkieli, kirjoitustaidon koe
ma 27.9.	englanti, saksa, venäjä, lyhyt oppimäärä

Kevät 2022

ti 15.3.	äidinkieli ja kirjallisuus, lukutaidon koe
to 17.3.	englanti, saksa, venäjä, lyhyt oppimäärä
pe 18.3.	äidinkieli, kirjoitustaidon koe
ma 21.3.	englanti, venäjä, pitkä oppimäärä
ke 23.3.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 25.3.	UE/ET, YH, KE, GE, TE
ma 28.3.	ruotsi, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ke 30.3.	PS, FI, HI, FY, BI

Kittilän kunta

